

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Terensko istraživanje

Salona

- Amfiteatar

Na temelju ugovora sklopljenog između Ministarstva kulture i Arheološkog muzeja u Splitu, klasa: 612-05/06-03/0892, urbroj: 532-05-02/1-07-02, od 8. veljače 2007., kojim su osigurana sredstva za istraživanje, i rješenja Konzervatorskog ureda u Splitu, klasa: UP/1 612-08/06-08/7521, urbroj: 532-04-18/12-07-12, od 16. listopada 2007., započela su istraživanja u amfiteatru u Saloni. Radovi su trajali od 29. listopada do 27. studenog 2007. Voditeljica je bila Jagoda Mardešić, a sudjelovala je Maja Peović, absolventica arheologije, Ivanka Vukšić, restauratorica i 4 radnika.

Ti su radovi nastavak istraživanja koja je Arheološki muzej vodio s Konzervatorskim uredom iz Splita na jugozapadnom dijelu amfiteatra 2005./6. g. Tada su istražene dvije sonde (sonda 1 i 2) uz istočno lice bedema: sonda 1 bila je postavljena oko 4 m južno od elipse amfiteatra, a sonda 2 na mjestu gdje je bedem bio podignut iznad elipse amfiteatra, odnosno na mjestu gdje bedem "ulazi" ispod lukova fasade amfiteatra. Sonda 3 (koja je istraživana ove godine) postavljena je u hodniku amfiteatra, u produžetku bedema.

Cilj je bio istražiti i u potpunosti dokumentirati način na koji je bedem podignut unutar amfiteatra te istražiti i dokumentirati strukturu nosivih zidova amfiteatra. U toj je sondi istražen dio vanjske elipse koja je nosila fasadu te pilona, koji s južne strane podupire radijalni zid (supstrukciju gledališta) i nosi dio konstrukcije prvog kata amfiteatra.

Sonda je dimenzija 2,9 x 3,10 m. Nakon sloja humusa istražen je sloj 002 - dosta tvrdi i kompaktni sloj zemlje, pijeska i žbuke koji je bio probiven na tri mjesta. Taj je sloj nosio kamene ploče hodnika (ploče su sačuvane nešto istočnije), a "rupe" ili proboji sloja 002 vjerojatno potječu iz vremena podizanja ploča.

Sloj je bio debeo 7-9 cm. U rupama ispod sloja 002 bili su malo mekši slojevi 004 i 005.

Sloj koji je bio ispod sloja 002 na najvećem dijelu površine sonde (SJ 003) jest sloj u kojemu je nađena velika količina keramike, oko 30 vrećica od 10 litara, uglavnom gruba keramika -

ulomci amfora i tegula (nađena je i jedna tegula s dijelom pečata PANSIANA), brojna je i kuhinjska keramika na kojoj su vidljivi tragovi upotrebe, odnosno gorenja. Posebno treba izdvojiti ulomak kamene skulpture visok 9 cm. Sačuvana je prednja strana muškog lika, a glava nedostaje. Od keramičkih nalaza posebno je važan nalaz gotovo potpuno sačuvanoga keramičkog žrtvenika.

Ispod sloja 003 dokumentiran je (na južnom dijelu sonde) tanki (debeo 1 - 4 cm i dugačak 70 cm) sloj 004 crne boje (trag gorenja). Sloj 005 sličan je sloju 002, ali sadržava malo prekopanog lapora.

Na nižoj je nadmorskoj visini sloj 006, koji je po sastavu također sličan sloju 002, ali sadržava manje keramike, a više kamena manjih dimenzija. Debeo je oko 20 cm, a ispod njega je sloj 007 - žuta glinasta zemlja s vrlo malo keramike i dosta kamena. Taj sloj preslojava SJ 008 - temelj koji povezuje temelje pilona s temeljima elipse amfiteatra. Građen je od manjeg kamena s dosta žbuke. Otkriven je u dužini od 3 m, a širok je 120 cm. Povezan je s temeljima pilona i elipse.

Temelj je ukopan u dva sloja: 009 (masna glinasta zemlja s pokojim malim ulomkom keramike) te u sloj 010 (mekani lapor). Temelj je položen na sloj 011 - sloj tvrdog lapora.

I pilon koji s juga podržava radijalni zid i elipsa amfiteatra koja je nosila fasadu građeni su od 5 redova blokova debljine 35 - 40 cm i duljine do 1,5 m. Blokovi su vezani žbukom i položeni na SJ 008.

Čini se da elipsa amfiteatra ipak nije u potpunosti izgrađena od velikih blokova vapnenca. Na istočnom rubu sonde otkriveno je da je elipsa građena i od lomljenaca manjih dimenzija vezanih žbukom.

Tehnička dokumentacija izrađena je u mjerilu 1:50. Izrađena je i fotodokumentacija.

- Zaštitna istraživanja na trasi kanalizacije Solin - Sv. Kajo (amfiteatar)

Na temelju ugovora sklopljenog između Ministarstva kulture i Arheološkog muzeja u Splitu, klasa: 612-08/07-03/1009, urbroj: 532-04/4-07-3, te rješenja o odobrenju provođenja zaštitnih arheoloških istraživanja u Saloni, na sjeverozapadnom dijelu amfiteatra, što ga je izdalo Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, klasa: UP/1612-08/07-08/7521, urbroj: 532-04-18/18-07-04. Dana 6. ožujka 2007. započela su zaštitna arheološka istraživanja. Istraživanja su (s prekidima) trajala do 6. rujna. Voditeljica je bila Jagoda Mardešić, a sudjelovali su Ivan Matijević (arheolog), Maja Peović (apsolventica arheologije), Ivanka Vukšić, restoratorica, Duje Jakaša (geodet) i Mladen Popović (arhitektonski tehničar) te 6 radnika.

Na terenu (ulica Put Parača) nije bila označena trasa pa su radovi započeli na južnom dijelu trase. Trasa je bila označena tek 12. ožujka, pa je tada i započelo skidanje sloja asfalta. Sljedeći dan rovokopač je prekinuo vodovodnu cijev pa su radovi ponovno zaustavljeni. Nakon prekida strojevi su došli tek 15. ožujka i rad je nastavljen do 19. ožujka. Daljnji iskop nije bio moguć zbog vodovodnih i telefonskih instalacija koje su bile položene uzduž, ukoso i poprijeko kanala. Do 30. ožujka nismo radili na tom dijelu trase zato što investitor nije bio osigurao premosnice instalacija.

Na sjevernom dijelu trase istražena je površina dužine 67 m i prosječne širine iskopa 2 m. Prosječna dubina iskopa na tom dijelu trase iznosila je 2,2 m, a određena je na temelju planirane dubine kanalizacijske cijevi i zatečene arheološke situacije.

Kako je cesta položena preko sjeverozapadnog dijela amfiteatra, na tom je potezu otkriveno 9 radijalnih zidova amfiteatra. Riječ je o supstrukcijama koje su nosile gledalište. Visine temelja zidova prate nagib terena odnosno njegovo uzdizanje od juga prema sjeveru tako da razlika u visini između temelja najjužnijeg zida (SJ 9) i najsjevernijeg (SJ 8) iznosi 3,4 m. Zidovi su građeni na način da je na zdravicu (lapor) postavljeno lomljeno kamenje i sloj zemlje, a na nj kamene ploče prosječne debljine 25 - 32 cm. Na njima su podignuti radijalni zidovi koji su nosili gledalište amfiteatra. Svi su zidovi građeni od pažljivo priklesanog kamenja ujednačene veličine, koji je slagan u redove i vezan žbukom. Najjužniji zid (SJ 9) sačuvan je u visini 13 redova kamena, i to je najbolje sačuvan zid. Na njegovu zapadnom kraju nalazi se jedan veći kameni blok bedema. Drugi blok nedostaje. Dalje se prema zapadu pruža (u smjeru RZ 9) vanjski radijalni zid. Od njega su ostali samo temelji građeni od lomljenog kamena vezanog s dosta žbuke. Taj temelj završava proširenjem koje je povezano s temeljima što se protežu u smjeru pružanja vanjske elipse amfiteatra (istraživanja dr. J. Jeličić-Radonić). Temelji su ukopani u lapor koji se pruža dalje prema zapadu.

Zidovi su se nalazili u sloju nasipa u kojemu je bilo ulomaka arhitektonske skulpture te kamena koji je očito pripadao konstrukciji amfiteatra. Zidovi su očito posljednji put bili rušeni pri gradnji ceste, a oštetile su ih i brojne instalacije. Dodatni je problem pri istraživanju bio sadržaj septičkih jama koji se izljevao po kanalu iskopa.

Najsjeverniji zid (SJ 7) sačuvan je u dužini od samo 20 - 30 cm. To je zid koji se naslanja na bedem. Sačuvano je pet redova blokova širokih do 2,5 m, visokih 30 - 50 cm.

Nijedan blok bedema nije otkriven u punoj dužini. Prvi su blokovi bili položeni na sloj lomljena kamena, žbuke i zemlje (SJ 012). U bedemima je prekid - blokovi su bili vađeni, a dva su lomljena.

U tom dijelu trase nisu pronađeni ulomci keramike, stakla ni metala - kako je već navedeno, riječ je o recentnom nasipu ceste.

Sektor zapad obuhvaća prostor zapadno od elipse amfiteatra. Na tom dijelu nisu pronađeni ostaci arhitekture niti antičke ceste koja je vodila prema zapadnom ulazu u amfiteatar. Ispod sloja humusa (SJ Z01) nalazio se sloj prekopanog lapora (SJ Z02), bez ikakvih nalaza. Ispod njega je otkriven sloj smeđe zemlje (SJ Z04) u kojemu je bilo nalaza (keramičkih ulomaka, ulomaka stakla i brončani novčić). Ispod tog sloja je zdravica. Točno nasuprot ulazu u amfiteatar dokumentirani su slojevi SJ Z07 i Z08. Oba su sloja presjekla sloj SJ Z04 i sadržavala su dosta ulomaka keramike i žbuke te fresaka i životinjskih kostiju. Od keramike prevladava gruba - ulomci amfora.

Sektor jug čini prostor južno od elipse amfiteatra. Tu je pronađen ugao neke građevine koja se najvećim dijelom nalazi izvan trase odnosno zapadno od nje. Sačuvani su samo temelji ugla u dužini 1,5 i 4 m. Bili su građeni od lomljenog kamena povezanoga s dosta žbuke, a temelji su bili ukopani u zdravicu. Preliminarna analiza keramike iz sloja SJ J02 pokazala je da je taj objekt srušen u kasnoj antici. U istočnom profilu kanala otkriven je zid SJ 012, građen od kamena neujednačene veličine i povezanoga glinom. Kamenje upotrijebljeno za gradnju tog zida u sekundarnoj je upotrebi. Praćen je u dužini 8,5 m.

U iskopu dalje prema sjeveru (amfiteatru) dokumentiran je sloj SJ J07 - riječ je o 7 cm debelom sloju pijeska čija visina raste prema sjeveru. Isti je sloj pronađen u sondi s istočne strane bedema (unutar Salone), koja je istraživana tijekom 2006. g. To je sloj zaravnjenja, koji je vjerojatno služio kao pristup amfiteatru pri gradnji.

Južno od ugla pronađen je trokutasti istak jedne od kula Salone. Vrh istaka je uništen instalacijama. Od istaka je preostao jedan red kamena, odnosno veliki kameni blok koji je položen na temelje duboke 2,3 m. Temelji su građeni od lomljenog kamena povezanoga s dosta žbuke. Temelj je bio položen na sloj zemlje i lomljenog kamena. Ispuna istaka sastavljena je od kamena manje veličine, povezanoga žbukom.

Na krajnjem jugu kanala, na spoju s brzom cestom, odnosno s već postojećim kanalizacijskim kolektorom, dokumentirani su ostaci zapadnih gradskih bedema Salone koje je presjekla brza cesta. Otkrivena je ispuna bedema, a vanjski je kamen bio izvađen. Bedemi su tu bili široki 2,5 m.

Ukupna dužina istraženog kanala iznosi 198 m.

Izrađena je tehnička dokumentacija u mjerilu 1:50 (tloris), 1:20 pogledi, te fotodokumentacija.

- Teatar

Na temelju ugovora sklopljenog između Ministarstva kulture i Arheološkog muzeja u Splitu, klasa: 612-05/06-03/0893, urbroj: 532-05-02/1-07-02, od 6. veljače 2007., i rješenja Konzervatorskog odjela u Splitu, 17. rujna počela su istraživanja u teatru u Saloni. Voditeljica terena bila je Jagoda Mardešić, sudjelovala je Maja Peović, apsolvantica arheologije, Ivanka Vukšić, restauratorica Arheološkog muzeja u Splitu i 6 radnika. Nakon završenog istraživanja angažiran je rovokopač i kamion za odvoz iskopane zemlje.

Rad je nastavljen na mjestu na kojemu smo istraživali prošle godine - na prostoru južno od zida trijema teatra i istočno od hrama smještenoga južno od teatra te na zapadnom dijelu nekadašnje ceste za Trogir.

Kao i proteklih godina, i 2007. je skinut naboj stare ceste za Trogir u dužini 4,5 m i uklonjena je jedna vodovodna cijev koja je bila položena u cestu.

Tijekom radova 2006. g. bilo je otkriveno popločenje i dva stepenika od stubišta portika na istočnoj strani hrama (sonda 1). Prema pretpostavci E. Dyggvea, koji je istraživao teatar i hram 1922. - 1924. te 1929. i 1932. g., F. Weilbacha, koji je izradio rekonstrukciju hrama, i na toj (istočnoj) strani hrama bio je portik jednake širine kao onaj na zapadnoj (*Recherches a Salone II*, Kopenhagen 1933., str. 25., Fig. 20.). Kako bismo provjerili navedenu pretpostavku i rekonstrukciju, proširili smo prošlogodišnju sondu u smjeru istoka i juga. Sonda je proširena za 2,4 m na istok i za 8,5 m prema jugu.

Na sjevernom dijelu sonde otkriven je portik u dužini 2,8 m i širini 2,68 m. Pokazalo se da je portik na istoku uži od zapadnoga. Najviši sloj iznad portika je sloj 001, koji je nasut pri gradnji stare ceste za Trogir. U sloju smeđe zemlje i kamena različitih dimenzija pronađena su 4 kamena profilirana ulomka. Ispod toga sloja, debelog oko 50 cm, na sjevernom se dijelu sonde pojavio sloj 011 (numeracija slojeva nastavlja se na prošlogodišnja istraživanja). To je sloj žute zemlje koji je sadržavao dosta žbuke i ulomaka tegula i krovnog crijepa te nešto ulomaka amfora. Sloj pada od sjevera prema jugu. Na sjeveru je najdeblji - oko 0,6 m, a na južnom dijelu sonde debljina mu je 0,2 m. U sloju je pronađen jedan brončani novčić i dno kasnoantičke amfore.

Sloj 011 u središnjem dijelu sonde prelazi u slojeve 013 (prijelazni sloj) i 012 - sloj smeđe zemlje koji je nešto tvrdi od slojeva 011 i 013. Sadržavao je keramiku, malo stakla, životinjskih kostiju, 9 profiliranih kamenih ulomaka, od kojih su dva ulomci kapitela, i jedan brončani novčić.

Sloj 014 nalazio se istočno od pločnika (sjeveroistočni dio sonde). Granicu prema pločniku portika čini zid (026) podignut na rubu pločnika. Sloj 014 debeo je 12 - 14 cm. Crne je boje i sadržava ulomke keramike, nešto stakla, životinjske kosti, ugljen, pepeo i dosta grumenja

željeza. U sloju je nađeno 29 kom. brončanog novca, od kojih 20 na jednome mjestu (1,98 m n/v). Okolnosti nalaza upućuju na to da je riječ o skupnom nalazu (SJ 015), a ne o ostavi.

U tom je sloju pronađena kasnoantička keramika.

Ispod sloja 014 nalazi se zid SJ 023. Pruža se u smjeru istok - zapad, a zapadnim se krajem naslanja na popločenje portika. Otvorena je njegova gornja ploha, sačuvana na visini 1,97 m n/v. Građen je od kamena vezanoga s dosta žbuke. S njegove južne strane ostaci su mozaika od bijelih tesera (SJ 022). Između mozaika i zida je sloj žbuke. Mozaik je slabo sačuvan, sredina mu je upala u zemlju oko 7 cm u odnosu prema rubu. Na mjestima gdje su nestale tesere vidljiva je podloga mozaika koju tvori čvrsta žbuka te zemlja nagorena u požaru.

Najveća sačuvana širina mozaika je 1,3 m, a dužina 2,2 m. Dalje prema jugu sačuvana je podloga mozaika, ali ne i mozaik. Podloga je sačuvana u dužini 3,5 m dalje prema jugu, tako da ukupna dužina mozaika i podloge iznosi 5,7 m. Na južnom se kraju podloga i sloj gorenja (SJ 014) pružaju ispod polukružnog zida. Mozaik i podloga bili su presječeni vodovodnom cijevi za Trogir, koja je bila položena u cesti odnosno preko sjevernog dijela hrama, oba portika i južnog dijela teatra. Cijev je tijekom prošlih arheoloških kampanja uklonjena. Mozaik je dosta oštetilo i korijenje stabala koja su tu rasla prije istraživanja.

Očito je da se zapadni kraj zida 023 nalazi ispod popločenja portika, ali je mozaik tu postavljen kasnije. Kako bi mozaik bilo moguće postaviti do ruba popločenja, otklesan je rub popločenja. Otklesane su ploče s istočne strane bile ožbukane.

Od zida SJ 026 na južnom dijelu sačuvano je samo jedno lice (istočno). Sjeverni dio zida čine dva veća kamena bloka, od kojih je drugi postavljen poprečno i očito je činio dio stubišta portika. Zid je bio vezan žbukom. Sačuvan je u dužini 4 m, ali je po tragovima žbuke na popločenju portika jasno da se pružao i dalje prema jugu.

Iznad popločenja portika nisu pronađeni tragovi požara koji su dokumentirani na prostoru istočno od njega.

Dalje prema jugu, 40 cm iznad visine popločenja portika (na prostoru portika), otkriven je sjeverni dio "apside" s tjemnom u smjeru zapada (SJ 010). Građena je od kamena većih dimenzija (unutrašnje lice) koje nije ničim vezano. Tjeme i južni krak apside nisu sačuvani. Vanjsko lice "apside" vrlo je slabo sačuvano. S južne strane toga polukružnog zida ("apside") sloj je 009 - sloj čistog pijeska žute boje. Na samom sloju pijeska (009), te u sloju iznad zida 010 (sloj 001), nađen je recentni materijal. Taj se dio sonde nalazi neposredno uz južni rub nekadašnje ceste za Trogir (tzv. stara cesta) i zbog toga je u sloju 001, koji pada prema jugu, pronađeno dosta recentnog materijala.

Na istočni rub zida 010 naslanja se zid SJ 025, koji čini jedan red "na nož" postavljenog kamena. Zid je položen u smjeru sjever - jug. Kao i zid 010, i on se nalazio u recentnom sloju.

Sloj na kojemu je položen zid 025 čini pjeskovita zemlja (SJ 024). U tom je sloju pronađena keramika i jedna staklena perla.

Istraženi prostor i ostaci arhitekture fotografski su dokumentirani, a izrađena je i tehnička dokumentacija u mjerilu 1:20. Nalazi su privremeno smješteni u zgradi Tusculuma u Solinu.

- Marusinac

Istraživanje je od 9. listopada do 12. studenoga vodila Ema Višić-Ljubić. Od 20. do 23. te od 29. studenoga izrađuje se dokumentacija te primarna konzervacija mozaika, zidne žbuke i fresaka.

Novija istraživanja na lokalitetu Marusinac započela su 1991. g. na neistraženom dijelu tzv. *basilicae discopertae*. Istraživanja su vođena u sedam kampanja (1991., 1993., 1994., 2000., 2005. i 2006. g.) Tijekom tih arheoloških radova istražen je sjeverni brod bazilike, prostor uz vanjski sjeverni zid bazilike, sjeverni dio transepta bazilike (Raum I), sjeverna prostorija koja se nalazi uz apsidu (Raum II) i prostor koji se nalazi istočno od bazilike (uz istočni vanjski zid i apsidu bazilike) te prostor jugoistočno od apside. U Raumu I (sjeverni dio transepta tzv. *basilicae discopertae*) istražili smo i unutrašnjost četiriju sarkofaga koji su se nalazili ispod poda prostorije.

Tijekom arheoloških radova 2007. nastavili smo istraživanje u južnom dijelu sjeverne bazilike, tzv. *basilicae discopertae*. To je prostor južnog dijela transepta bazilike, koji je E. Dyggve označio kao Raum V, te prostorija s južne strane apside - Raum IV. Također je snimljeno stanje sjevernog zida bazilike, koji je u iznimno lošem stanju i izložen je opasnosti od urušavanja. Takva situacija zahtijeva izradu elaborata sanacije i konzervacije na temelju kojega bi se poduzeli poslovi zaštite tog dijela građevine.

Istraživanja je vodila Ema Višić Ljubić. Članovi ekipe: Miroslava Topić (dipl. arheologinja) i Marina Ugarković (dipl. arheologinja), Branko Pender (viši preparator), Ivanka Vukšić (restauratorica), Borko Vješnica (restaurator). Istraživanja su trajala od 9. listopada do 12. studenog.

Arheološki su se radovi obavljali na južnom dijelu sjeverne bazilike i ponajprije su bili usmjereni na uklanjanje rampe koja je bila nasuta na prostoru Rauma IV i V (oko 45 m²). Ta je rampa svojedobno služila pri arheološkim radovima na terenu. Budući da se preko nje na lokalitet ulazilo automobilima, i to čak na prostor srednjeg broda bazilike, odlučili smo je ukloniti da bi se spriječile daljnje devastacije crkvene arhitekture. Rampa je prolazila preko

istočnog zida Rauma V (Z 1) i dijelom preko južnog zida Rauma IV (Z 3). U nju je bila ugrađena velika količina kamenja različitih dimenzija, pomiješanoga sa zemljom. Pri uklanjanju rampe u nasipu su pronađeni ulomci arhitektonske plastike (dio korintskog kapitela i reljefno tordiranog debela stupa), crkvenog namještaja (ulomci pluteja) te ulomak mramorne četvrtaste menze, kao i dijelovi mozaičnog poda. Nakon što je rampa uklonjena, započeto je istraživanje, pri čemu su otvorene tri sonde.

Sonda 1 (4,20 x 2,20 m) otvorena je na prostoru Rauma IV, uz istočnu stranu zida Z1. Kopalo se do zdravice. Otkriveno je istočno lice zida, kojemu je temelj položen na tupini. Temeljna je stopa zidana velikim, nepravilno oblikovanim kamenjem utopljenim u veliku količinu vapnene žbuke, s primjesama pijeska i vapnenih zrnaca sitnoga granulata. Kao vezivo je služila i svijetlosmeđa ilovasta zemlja. Iznad temeljne stope sačuvano je 4-6 redova manjega priklesanog kamena, među kojim je lomljenac. U toj su sondi uočena četiri sloja. Ispod tankog sloja humusa bio je sloj svijetlosmeđe zemlje pomiješane s krupnijim lomljencem i ulomcima keramike, stakla, školjki i životinjskih kostiju. Nakon toga slijedi sloj sitnog lomljenca, ulomaka keramike i stakla. Mjestimice je primijećen gar. Iza tog sloja je tupina, odnosno zdravica u kojoj nije bilo nikakvih nalaza.

Sonda 2 (5,30 x 1,30 m) otvorena je na prostoru južno od Rauma IV, uz istočno lice zida Z1, koje je na tom prostoru ujedno vanjsko lice crkve. Kopalo se do zdravice. Zid je položen na tupinu. Temeljna stopa je zidana većim, nepravilno oblikovanim kamenjem. Iznad nje, u središnjem dijelu, koji je znatno oštećen, sačuvana su do 2 reda kamena povezanoga vapnenom žbukom. Na južnoj je strani zid sačuvan u većoj visini, ali zato što je bio konzerviran tijekom radova što ih je proveo Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu od 1969. do 1971. g. U sondi su uočeni slojevi kao i u prethodnoj, samo je tu pronađeno znatno manje nalaza.

Sonda 3 (3,5 x 4,40 m) otvorena je u sjeveroistočnom dijelu Rauma V, uz zapadno lice zida Z1 koje je, za razliku od istočnoga, zidano donekle pravilnije. Na tom je prostoru početkom prošlog stoljeća istraživao i E. Dyggve, koji je tu pronašao zidanu grobnicu E, s pristupnim hodnikom. Nad njom je otkrio dva sloja mozaičnog poda (O i P), s natpisima na kojima su bila imena pokojnika. Natpis s mozaika P tada je skinut i prenesen u Arheološki muzej Split, dok je natpis s mozaika O ostao *in situ*. Tijekom ovogodišnjih istraživanja stanje grobnice i mozaika je dokumentirano te je obavljena primarna konzervacija mozaika. Ujedno je provedena i primarna konzervacija ostataka žbuke s freskama na istočnom zidu Rauma V, koji je ujedno i zid prostorije nad mozaikom.

Uz južnu stranu grobnice otkriven je jedan dječji grob u amfori sjevernoafričkog podrijetla, koja se može datirati u 5. st.

Izrađena je fotografska i tehnička dokumentacija nalaza arhitekture te obavljena konzervacija zidova Z1 i Z3.

Tijekom radova uočeno je da struktura zida Z1 upućuje na dvije građevne faze, što je potrebno sagledati u širem kontekstu budućih revizijskih istraživanja.

Pronađeni će pokretni nalazi (novac, keramika, staklo, koštani nalazi) nakon stručne analize dati važne kronološke odrednice jer jedan dio potječe iz neporemećenih slojeva. Arheološka istraživanja i konzervacija popraćeni su iscrpnom fotografskom i tehničkom dokumentacijom.

- Episkopalni centar - Oratorij A

U petoj sezoni rada u Oratoriju A nastavljena su istraživanja u prostoriji I.1 (prostorija s klupom), u zapadnom dvorištu na prostoru južno od fontane (sektor I.9) i istočno od kanala akvedukta (sektor VI.) te u sjevernoj prostoriji Oratorija A (prostor I.2). U istraživanjima su sudjelovali Morana Čaušević, Ivan Matijević, Maja Miše i Ema Višić-Ljubić (arheolozi), Maja Peović (studentica arheologije) Branko Pender (voditelj Tehničkog odjela AMS -a) i Ivanka Vukšić (restauratorica) te 3 radnika (povremeno). Istraživanja je vodila Jagoda Mardešić (viša kustosica AMS-a), a trajala su od 8. do 28. veljače, s prekidima zbog kiše. Radovi su financirani sredstvima Ministarstva kulture RH i sredstvima Ministarstva vanjskih poslova Republike Francuske.

Sonda u prostoriji I. 1.

Sonda je otvorena 2005. g., a tijekom kampanje 2007. nastavljena su istraživanja u samom sjeverozapadnom uglu prostorije I.1. Razina zemlje spuštala se zapadno od zida I. 134, odnosno između tog zida na istoku, sjevernog zida prostorije I.1 na sjeveru i popločenja na istoku te polukružne klupe na jugu. Istraženi su slojevi I. 10026 i I. 10027. Sloj I. 10026 svijetlosmeđe je boje, a sadržavao je dosta pijeska. Od nalaza je prevladavala vrlo sitna keramika i grumenje žbuke i ulomaka freski crvene, zelene i žute boje. Osim freski, od nalaza treba izdvojiti brončanu iglu. Taj se sloj nalazi u sjevernom dijelu sonde, dok je u južnom sloj I. 10027 sloj prekopane rahle tupine (lapora).

Sonda u prostoriji I.2

Na prostoru između drugoga i trećeg kontrafora otvorena je sonda (2,5 x 1,3 m), u kojoj je otkriven zid I.216. Pruža se u smjeru sjeveroistok - jugozapad i stariji je od sjevernog zida Oratorija A. Do sada su otkrivena tri reda kamena povezanoga s dosta žbuke. Južno lice zida djelomično je uništeno prilikom gradnje Oratorija A, tako da je sačuvano na nižoj razini nego sjeverno. Sjeverni zid Oratorija A djelomično je podignut na zidu I.216. Taj je zid vjerojatno

dio iste građevine kojoj je pripadao i zid I. 314, otkriven u sondi C, u prostoriji I.1. Činjenica da sjeverni zid Oratorija samo djelomično naliježe na stariji zid vjerojatno je uzrok napuknuća sjevernog zida Oratorija. Slično je napuknuće uočeno i na južnom zidu, a dogodilo se zato što je jugozapadni ugao Oratorija A izgrađen nad kanalom. U sloju I. 20026 (sloj iznad zida I. 216) pronađen je brončani novac. Od ostalih nalaza prevladavaju ulomci grube keramike (amfore, ulomci tegula i crijepa) te životinjske kosti i školjke. Takva je situacija zabilježena i tijekom prethodnih kampanja.

Sonda u prostoru VI

Istraživanja su provedena u sektoru VI (prostor južno od jugozapadnog ugla Oratorija) i na spoju tog sektora sa sektorom I.9 (zapadno dvorište Oratorija A). Odmah ispod sloja humusa otkriveni su ostaci masivnih supstrukcija izgrađenih od kamena neujednačene veličine, povezanoga s dosta žbuke. Supstrukcije su ispresijecane kanalima (ove ih je godine otkriveno 6) koji se ulijevaju u glavni kanal I.908, što je odvodio vodu prema jugu. U nj se ulijevaju 4 kanala s istočne i zapadne strane. Svi su oni plići od dna kanala I. 908. Taj je kanal popločan tegulama, a strane su mu građene od kamena i ulomaka tegula povezanih žbukom. Kanal je dubok 70 cm.

Na prostoru istočno od kanala I.908 otkriven je kanal VI. 106, koji je položen u smjeru sjeveroistok - jugozapad i nalazi se na najvišoj nadmorskoj razini od svih kanala otkrivenih tijekom ove kampanje. Njega je prekinuo zid VI.103, koji se pruža u smjeru sjever - jug. Taj je zid sačuvan u samo dva reda kamena i stariji je od Oratorija A.

Ni u jednom kanalu nije bilo nalaza, a kanali su bili ispunjeni zemljom.

Na prostoru neposredno uz južni zid Oratorija, kao i na prostoru zapadno od zapadnog zida, u žbuci su otkriveni otisci kamenih ploča kojima je vjerojatno bio popločan cijeli prostor zapadnog dvorišta i prostor južno od zgrade Oratorija.

Dijelovi arhitekture koji su u potpunosti istraženi, kao i slojevi, dokumentirani su (mjerilo 1:20) i fotografirani. Sonde su prekrivene geotekstilom.

- Solin, zona uz rijeku Jadro - geofizička istraživanja

Na temelju odobrenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu, realizirana su geofizička istraživanja u Solinu, na prostoru smještenome uz lijevu stranu korita rijeke Jadro, nasuprot lokalitetu poznatome pod nazivom Šuplja crkva. Geofizičke radova obavili su dr. Branko Mušić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani i tvrtka Gearh, d.o.o. iz Ljubljane. Podaci dobiveni geofizičkim istraživanjima služiti će za izradu studije mogućeg premještanja korita rijeke Jadro, odnosno

vraćanja u njegovo staro korito (južno od postojeće pozicije), kao i za planiranje budućih arheoloških istraživanja.

Vis

Boris Čargo vodio je arheološke radove na prostoru antičke Isse.

Arheološki radovi na rimskim termama antičke Isse u Visu provodili su se prema programu koji je odobrio nadležni Konzervatorski ured u Splitu. Tim su poslovima bila obuhvaćena arheološka istraživanja rimskih termi i sređivanje deponiranoga arheološkog materijala u Arheološkoj zbirci Issa.

Za te je poslove, prema potpisanom ugovoru s Ministarstvom kulture, predviđeno potrošiti 40.000,00 kn.

Terenski je rad započeo 9. lipnja, a završio 12. srpnja, ukupno 29 radnih dana. Na poslovima su bili angažirani arheolog, konzervator i 6 studenata.

- Istraživanje na rimskim termama

Tijekom navedenog razdoblja provedena su arheološka istraživanja rimskih termi, koja su nastavak istraživanja započelih 2001. g. i koja se obavljaju na zapadnom dijelu kompleksa. Istraživani su kvadranti T8 i U8 te južni dio kvadranta T9 i U9. Kvadranti su u cijelosti istraženi, a istražena površina iznosi 22 m². Iskopavalo se malim maškinom i zidarskim žlicama.

Tijekom istraživanja vođena je detaljna arhitektonska i fotografska dokumentacija te dokumentacija svake stratigrafske jedinice (SJ) u za to predviđenim formularima.

Istraživani su se kvadranti nalazili sjeverno od prefurnija, odnosno između sjevernoga vanjskog zida termi i prefurnija. Cijeli je prostor devastiran recentnim poljoprivrednim radovima na tome mjestu, te boravkom vojske i kopanjem vodovodnog kanala. Ti su radovi prouzročili uništavanje zidova, krađu obrađenog kamenja te miješanje svih stratigrafskih jedinica. Svi gornji iskopni slojevi, do približne dubine 1,30 m, kontaminirani su i arheološki nedatibilni i tek se sa SJ 5.000 ušlo u arheološki intaktan sloj. Unutar te jedinice pronađena je veća količina mozaičnih tesera u bijeloj i crnoj boji, te nešto keramike, uglavnom grube fature. Pronađena je jedna brončana i nekoliko koštanih ukosnica, nekoliko vrlo loše očuvanih novčića, manja količina željeznih i brončanih čavala te ulomaka stakla.

Ispod tog sloja otkrivena je podnica koja je jednim dijelom ožbukana, a u drugom je dijelu izrađena od nabijene zemlje. Podnica je sačuvana na većem dijelu kv. T8, dok je u kv. U8 uništena.

Ni u jednoj izdvojenoj jedinici u kojoj je nađena veća količina mozaičnih tesera nije otkrivena znatnija količina žbuke, pa možemo pretpostaviti da su tesere na taj prostor dospjele stoljetnim taloženjem zemlje te da tu nije postojala mozaična podnica.

Sjeverni zid termi nije pronađen ni u jednom kvadrantu, već samo njegova temeljna stopa. Svi kameni klesanci koji su bili ugrađeni u nj tijekom vremena su odneseni s tog mjesta, a ostala je velika količina manjeg lomljenog kamena koji je nekoć bio ispuna sjevernog zida. Na temelju sačuvanog "kanala" u kojemu se temeljio zid bit će moguće napraviti njegovu rekonstrukciju.

Unutar kv. T8, u njegovu središnjem dijelu, pronađen je pregradni zid debljine 12-15 cm, izrađen od komada tegula, amfora i kamena, uz obilnu uporabu žbuke. Sačuvan je u visini 50-60 cm, statički dosta nestabilan. Taj se zid proteže u smjeru sjever - jug i dijelio je cijeli prostor između sjevernoga vanjskog zida termi i dvaju zidova uz prefurnij na dva dijela. Namjena tog prostora, za koji je ovim istraživanjima utvrđeno da je pravokutnog oblika, sudeći po maloj količini nalaza te svom položaju kojim se naslanja na prefurnij, bila je vjerojatno skladišna. Vjerojatno je tu bilo spremište za drvo, jer se slična spremišta obično postavljaju na najfunkcionalnijem dijelu, a to je upravo prostor uz peć.

Tijekom čišćenja podnice izdvojeno je nekoliko većih komada ugljena, kako bi se dendrološkom i analizom C14 utvrdilo kojem drvetu pripadaju te kada je karbonizirano. Svi pronađeni predmeti preneseni su u prostor Arheološke zbirke Issa, gdje su oprani i pohranjeni u kutije.

Nakon završetka iskopa sav je lokalitet očišćen i zaštićen, a vegetacija na zidovima i uz njih uništena je herbicidima.

- Arheološka istraživanja helenističkih zidina Isse i helenističko-rimske arhitekture uz njih

Za ta je istraživanja bilo predviđeno utrošiti 40.000,00 kn. Istraživanja su se provodila od 12. listopada do 3. studenog unutar kvadranta E-0, F 0-3, G 0-3. Iskopavano je na prostoru između dvaju objekata, radno nazvanih Objekt A i Objekt B. Objekt A lociran je paralelno sa zidinama grada, u smjeru sjever - jug. Prema keramici pronađenoj u najdonjoj stratigrafskoj jedinici, njegova se gradnja može datirati u 3. ili 2. st. pr. Krista. U cijelosti je istražena sjeverna prostorija tog objekta, koja je imala gospodarsku namjenu.

Iskopom je definiran istočni zid objekta B, a zapadni zid tog objekta vidljiv je iznad površine zemlje. Kao i Objekt A, taj je objekt orijentiran u smjeru sjever - jug. Svi istraženi zidovi objekata izrađeni su usuho ili s uporabom tankog sloja gline. Kamenje je pomno klesano, posebno ono u zapadnom zidu Objekta A, gdje je vidljiva anatiroza.

Između tih objekata pronađeno je kameno popločenje u funkciji nogostupa, a u samoj sredini pronađen je kanal. Popločenje uz Objekt A temelji se na litici i izrađeno je od velikih kamenih ploča. Uz Objekt B ono je također utemeljeno na kamenoj litici, no njegova je gornja razina izrađena od manjega lomljenog kamena. Čini se da se to dogodilo u kasnijemu rimskom razdoblju, kada je to popločenje popravljano. Prema nalazima iz sljubnica među kamenim pločama, te su staze uz objekte građene istodobno kada i objekti.

Između staza je kanal, čije je dno kamena litica, na površinskom dijelu nepravilna i izbrazdana, no uglavnom u istoj niveleti. Nad samom je liticom izdvojena helenistička keramika.

Tijekom istraživanja pronađeno je dosta rimske fine i kuhinjske keramike, brončanih udica, novca, koštanih ukosnica i ulomaka fresaka. Osobito je znakovito što je nad kamenom liticom izoliran kasnohelenistički sloj, što je prvi takav primjer u dosadašnjim istraživanjima (svi dosadašnji helenistički materijali lišeni su arheološkog konteksta). U tom je sloju pronađena *gnathia*, crno i narančasto premazana keramika, i helenistička reljefna keramika. Svi oblici te keramike lokalne su isejske proizvodnje. U tom su sloju pronađena dva novčića u dosta lošem stanju i treba ih konzervirati. Od predmeta koji su vjerojatni uvoz, najznačajnija je crno premazana svjetiljka pronađena u dva ulomka. Sve navedene predmete može okvirno datirati u 3. - 2. st. pr. Krista. Istraživanja su izuzetno važna jer prvi put dobivamo uvid u izgled arhitekture i urbanističkog planiranja najstarijega urbanog središta u Hrvatskoj.

Tijekom istraživanja izdvajana je svaka stratigrafska jedinica, rađena arhitektonska i fotografska dokumentacija. Dio iskopanih predmeta opran je tijekom boravka na terenu, a sve je kasnije preneseno u prostore područne Arheološke zbirke Issa. Nakon završetka istraživanja sav teren je prekriven geotekstilom.

Ostalo: kemijske analize gline s Visa, sređivanje deponiranog materijala u Arheološkoj zbirci Issa.

- Palagruža

Arheološka istraživanja na Palagruži provodila su se od 11. lipnja do 3. srpnja (ukupno 20 radnih dana). Financijsku pomoć pružilo je Ministarstvo kulture. Glavni su sponzori i ove godine bili Plovput iz Splita i Hrvatska ratna mornarica iz ratne luke Lora u Splitu.

Istraživanja su dio projekta *Prirodoslovni i arheološki park Palagruža*. Osim potpisanih, članovi ekipe bili su arheolozi Tea Katunarić, Maja Miše, Sara Popović i Vedran Barbarić; studenti arheologije Filomena Sirovica, Dinko Tresić Pavičić i Ivica Pleština; fotograf Dino Cetinić; konzervator Robert Potočnik te Jasna Čikara, logistika. Nekoliko dana na Palagruži

su boravili dr. sc. Tvrтко Korbar iz Zavoda za geologiju Hrvatskoga geološkog instituta u Zagrebu i arheolog Josip Burmaz.

Ovogodišnju kampanju usmjerili smo na sljedeće:

- završiti iskopavanja na južnoj padini Salamandrije (nedovršena iskopavanja u kvadrantima A, B i Z9)
- završiti iskopavanja u kvadrantu C 19 i istražiti kvadrante A i B 19 kako bi se dobio što bolji uvid u stratigrafiju na sjevernoj padini Salamandrije i kako bi se otvorio prostor da se sjeverni zid rimske utvrde, koji je na tome mjestu najbolje sačuvan, u budućoj prezentaciji nalazišta što bolje vidi
- istražiti kvadrante V 17 - 20 koji se nalaze ispod pločnika za skupljanje kišnice radi pronalaženje eventualnih nedirnutih arheoloških slojeva
- iskopati prostor između južnog zida velike (antičke?) gustomerne na Salamandriji i zida koji je ili pregradni zid utvrde ili zid "novovjekovne kuće" južnije od prethodnoga - sonda 3
- obaviti fotogrametrijsko snimanje arheoloških ostataka na Salamandriji (J. Burmaz); svi prostori istraživanja nalaze se na k.č. 114/1, 4 i 7, te 7693/5 k.o. Komiža
- istražiti eventualne ostatke starije crkve sv. Mihovila koji se nalaze oko 50 m istočno od nove crkve - lokalitet br. 8 (bez oznake k.č.)
- istražiti dio ostatka gustomerne zapadno od lanterne - lokalitet br. 7 (bez oznake k.č.) radi utvrđivanja vremena njezina nastanka.

Zbog skučenosti prostora 2002. g. i zbog loših vremenskih prilika 2006. nisu se mogli do kraja iskopati kvadranti A, B i Z9. Riječ je o iskopu uz sam vanjski južni dio rimske utvrde. Pokazalo se da su temelji zida utvrde (Z i A 9) i njegova ojačanja na samom JI uglu (B 9), koji se sastoje od gusto naslaganoga velikog kamenja i kompaktne žbuke, građeni na živcu. Vanjsko lice utvrde bilo je ožbukano. U B 9 taj se tanji sloj žbuke pruža do iznad temelja utvrde, da bi nakon toga, gotovo pod pravim kutom na samom JZ uglu, zaobljeno izašao van 15-20 cm, a potom se počeo sužavati prema istočnom dijelu B 9. Taj vodoravni dio žbuke, kao i temelj zida utvrde, naslonjeni su na Sj 4056, odnosno na sloj s prapovijesnim, grčkim i ranorimskim nalazima. U Z9 iskopan je samo jugoistočni kvadrant, koji se nalazi ispod današnjeg pločnika. Otkriveno je južno lice utvrde, a ispred njega, na nižoj razini, uski jednoredni zid koji leži na Sj. 4030, a on na Sj 4040 (= 4056 ili 4050) u kojemu je pronađeno dosta nalaza ulomaka grčke i rimske keramike, jedan brončani novčić i brončana udica. Tog zida u A 9 nema i očito je novijeg datuma. Prije analize svih slojeva na južnoj padini, iskopanih u nekoliko kampanja, zasad je nemoguće govoriti o njihovom nastanku, prirodnom

taloženju i intervencijama. Ugao pločnika za skupljanje kišnice u Z9, koji je skinut 2006. g., rekonstruiran je.

Iskopavanja u kvadrantima A, B i C 19 pokazala su najdublju stratigrafiju na Salamandriji. Na oko 1,5 m dubine tu se nižu različiti nabacani slojevi uglavnom neobrađenog kamenja, zemlje i žbuke. Da je riječ o recentnijim nanosima, potvrđuju pokretni arheološki nalazi. Ni tu, kao ni na južnoj padini, iako je stratigrafija različita, nismo naišli na kulturni sloj. Broj keramičkih nalaza izrazito je manji nego na južnoj padini, s tim da je na sjevernoj padini u ukupnoj količini nalaza mnogo veći udio amfora i opeka.

Iskopavanja su omogućila da se na tome mjestu prezentira najbolje sačuvani dio rimske utvrde. I tu je jasno vidljivo da je utvrda izvana bila ožbukana.

Kvadranti V 17 - 20 nalaze se na sjevernoj polovici pločnika za skupljanje kišnice. Otvoreni su da bi se utvrdilo postoje li ispod pločnika sagrađenog početkom druge polovice 19. st. nedirnuti arheološki slojevi. Kvadrant V 17 nalazi se unutar rimske utvrde, gotovo uz sam njezin sjeverni zid (u kvadrantu V 18). Živac je nepravilan i pojavljuje se vrlo plitko. Na njemu su ostaci tamnog sloja s uobičajenim prapovijesnim, grčkim i ranorimskim nalazima. Na relativnoj dubini 2,8 - 2,9 m nalazio se sloj nabačenoga kamenog materijala u kojemu je pronađeno dosta keramičkih ulomaka iz grčkoga, rimskoga i kasnoantičkog razdoblja. U više slojeva ispod te razine pronađena je veća količina kockica mozaika, od kojih je samo nekoliko njih zelene i plave boje. U slojevima s kockicama mozaika pojavljuje se i kasnoantički materijal (amfore, brončani novac, fibula), ali i kremen i ulomci (dvije strelice, sječivo). Tim je materijalom osobito obilovao Sj 12485, ka bilo ga je na gotovo cijeloj površini V-19 i 20 i bio je deo do 15-ak cm. U njemu je pronađen i jedan ulomak grčke keramike s dijelom grafita. Iskopavanja u V 18,19 i 20 nisu dovršena. Kvadranti su zatrpani, a nastaviti će se iskopavati iduće sezone.

Gornji rub južnog zida velike (antičke?) gustirne u sklopu utvrde gotovo je u istoj razini s temeljem zida koji je najvjerojatnije pregradni zid prizemlja utvrde, sačuvan u visini oko 2 m. Između njih je živac koji nije ravan već je vidljivo da je prije gradnje južnog zida gustirne prostor ukopan u živac. Taj smo prostor nazvali sondom 3. Nad živcem je nađeno nešto ulomaka grčke keramike u sloju sličnom onome 4050, koji se pojavljuje na južnoj padini i u V 17. Iskopavanja u toj sondi nisu dovršena.

Arheološka istraživanja na Palagruži, na položaju Salamandija, tekla su u nekoliko kampanja (1994., 1996., 2002. - 2007.). Tijekom tih radova, stjecajem okolnosti i uglavnom zbog nedostataka sredstava, razni su kolege izrađivali tlocrte i presjeke istraženih dijelova. Pritom su se koristili samo nivelirom i relativnom visinskom točkom. Nagomilana građa, kompleksna

situacija na terenu i činjenica da ima nedostataka u preciznosti dosadašnje dokumentacije, nagnala nas je na zaključak da je uz pomoć totalne stanice i fotografije iz zraka nužno izraditi preciznu snimku nalazišta. Taj posao obavila je firma Kaducej iz Splita. Detalji snimaka koji su digitalizirani umnogome će pomoći u interpretaciji ostataka. Dakako, bit će potrebna dodatna snimanja cijelog nalazišta, što 2007. nismo mogli obaviti zbog nedostatka sredstava. Ipak, snimljeni su svi iskopani dijelovi koji su bili vidljivi u srpnju. Vidi se istočni zid antičke utvrde s pregradnim zidovima, kao i zapadni dio crkve sv. Mihovila i ostaci zidova njezina predvorja (usporediti s tlocrtom objavljenim u HAG 3 za 2006. g.), te mnogi ukopi među njima (jame za gašenje vapna, recentni jarci i nerazjašnjeni ukopi između crkve i utvrde). Za vrijeme istraživanja u listopadu 2006. na lokaciji što se nalazi 50 metara istočno od crkve sv. Mihovila uočen je pravilan raspored kamenja složenoga u suhozide i u nanose zemlje. Kako je još uvijek aktivno pitanje točnog položaja starije crkvice sv. Mihovila, koja se spominje u dokumentima, osim što Rubić (1929., 130-131.) navodi da se stara crkva nalazi "iza sagrađene nove crkvice", odlučeno je da se na tome mjestu napravi probno istraživanje. Sama je lokacija dobila privremenu oznaku lokaliteta br. 8.

S četiri probne sonde, koje su pratile i presijecale tlocrt blago polukružnog suhozida vidljivoga na površini, pokušali smo utvrditi podrijetlo tih ostataka. Pokazalo se da je na tome mjestu bio grudobran zatvoren suhozidom, s jačim kamenim nasipom okrenutim prema jugu i s ulazom na zapadnoj strani. Pronađen je pod od dasaka položenih na tanki sloj zemlje iznad živca i na njemu ostaci streljiva. Riječ je o objektu građenome u vrijeme kada se talijanska vojska utvrđivala na Palagruži. Potvrdu za to nalazimo i na sačuvanoj karti tih položaja (Visković 1996., str. 54., sl. 1.). Osim grudobrana nisu pronađeni drugi čvrsti arhitektonski ostaci koji bi nam mogli potvrditi postojanje starijeg objekta na toj lokaciji.

Prošlogodišnjim pregledom terena u gustom raslinju uočili smo ruševine jedne gustirne zapadno od svjetionika, pri vrhu same sjeverne padine. Nakon čišćenja se pokazalo da je gustirna, veličine oko 5 x 5 m, zidana sa sjeverne i dijelom s istočne i zapadne strane, dok ostali dio čini litica. Najbolje su sačuvani sjeverni i zapadni zid, širine 60 cm. Oba zida leže na živcu i izgrađena su od poluobrađenog kamena vezanoga žbukom. Imaju unutrašnje i vanjsko lice, na kojima nema tragova koji bi upućivali na to da su bili obloženi žbukom. Za razliku od zidova, cijela je površina živca unutar cisterne prekrivena žbukom u visini jednog metra od površine zemlje. Prema vidljivim ostacima nije bilo moguće utvrditi kada je nastala pa smo ove godine unutar nje obavili manja sondažna iskopavanja (2 x 1 m).

Istraživanjem je utvrđeno da gustirna ima ravno dno (blagi pad prema sjeveru). Najdublja točka u istraženom dijelu cisterne nalazi se 70 cm od početka temeljne stope sjevernog zida.

Približni kapacitet cisterne, računajući da voda nije prelazila visinu usječenog živca, tj. da se gornja razina vode nalazila ispod početka sjevernog zida, bio je oko 7.000 litara.

U svim slojevima, uključujući i najdublji (Sj. 1050), nalazi se pomiješan antički (ulomak trbuha amfore *lamboglia 2* i ulomci kasnoantičkih amfora) i novovjekovni materijal (tanjur tzv. puiške keramike, metak, novije staklo, ternita), tako da je starost cisterne nemoguće utvrditi na osnovi tih nalaza, jer su to očito nanosi koji su u cisternu dospjeli nakon što je izgubila svoju namjenu. Istraživanja su pokazala da zasad nema osnova prema kojima bi se ta gustirna mogla datirati.

- Pokretni nalazi:

Od prapovijesnih nalaza posebno je zanimljivo što smo otkrili 17 ulomaka nožića od opsidijana, nekoliko vrhova strelica od kremenca, oblika kakvih dosad nismo imali s tog nalazišta, te dosta novih ulomaka s ornamentima cetinske kulture. Otkriveni su u kvadrantima A-C 19, a nađeno je i nekoliko ulomaka keramike i kremenca na drugim mjestima.

Od 10 novčića zasad su očišćena samo dva: novčić Brindizija, datiran od 200. do 89. pr. Krista, nađen u kv. Z9, i novčić Herakleje lukanske, približno iz 380. - 281. pr. Krista.

Od keramičkih nalaza zanimljivi su grafiti. U B 19 (Sj 9010) nađena su i dva grafita na grčkome. Jedan od njih ΣΟΛΕΓΟΣ ΑΝΕΘΕΚΕ jedini je dosad poznati cjeloviti grafit s Palagruže, a datira se oko 500. g. pr. Krista. Drugi je na helenističkoj sivoj posudi s natpisom u dva reda ...ΛΙ ΔΩ... / ...ΜΗΔ..., nađen u A 19, Sj 9390. Treći je grafit na latinskome, a nalazi se na ulomku deblje posude ili krovne opeke, a glasi: ...EDMINA... Nađen je u najnižem sloju kv. B 19, Sj 9710. Osim uobičajenih nalaza keramike, posebnost su ulomak knidijske reljefne keramike (kasno 1. - rano 3. st.) s prikazom ženske osobe s kopljem iz B 19, Sj 9100 te ulomak terakotne glave ovna iz B 19, Sj 9030.

Svi pokretni nalazi smješteni su u depo Arheološkog muzeja u Splitu.

- Turska peć

Na temelju članka 47., a u svezi s člankom 6., stavkom 1., točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Klasa: UP/I 612-08/07-08/7545, Ur. broj: 532-04-18/17-07-2, izdala je 18 listopada 2007. rješenje kojim se dopušta nastavak arheoloških istraživanja pećinskog objekta Turska peć iznad Sumpetra, općina Dugi Rat, tijekom mjeseca listopada, studenog i prosinca 2007. Arheološka istraživanja trajala su od 17. listopada do 30. studenog.

Prapovijesni pećinski objekt Turska peć nalazi se na južnom pristranku planine Mosor, iznad naselja Sumpetar, odnosno zaseoka Zeljovići, na prostoru općine Dugi Rat. Sam lokalitet pripada katastarskoj općini Jesenice, s brojem čestice 1992.

Nakon što je Ministarstvo kulture RH doznačilo materijalna sredstva za nastavak sustavnih arheoloških istraživanja špilje Turska peć iznad Zeljovića u Jesenicama kod Dugog Rata za 2007. g., arheološka ekipa vođena višim kustosom iz AMS-a Damirom Kliškićem nastavila je sustavna istraživanja u tom objektu, započeta 2003. g.

Na početku arheoloških istraživanja konstatirano je da unutrašnjost špilje, prvi put dosad, ni u kom obliku nije bila devastirana. Zato je teren vrlo brzo doveden u funkcionalno stanje i započeta su ovogodišnja istraživanja.

Nakon što su ponovno postavljene glavne osi koordinatne mreže, omeđen je prostor veličine 2 x 2 m (sonda 3), unutar kojega je odlučeno da započne istraživanje. Prostor se nalazi zapadno od sonde 1, uz istočnu stjenku špilje. Tijekom ovogodišnjih istraživanja u toj je sondi radila polovica ekipe. Prije istraživanja u sondi 3 montirana je lagana natkrivena konstrukcija zbog kapanja vode sa stropa špilje, a na nju su postavljena rasvjetna tijela koja su svjetlost dobivala uz pomoć donesenog agregata. Drugi dio ekipe nalazio se u sondi 2, unutar koje je nastavljeno skidanje sedimenata ondje gdje se stalo u istraživanjima 2006. g.

I ovogodišnja arheološka istraživanja pratila su sedimentnu situaciju unutar obje sonde.

Označivanje nalaza također je provedeno unutar pojedinačne stratigrafske jedinice. Na tom je načelu izrađena i dokumentacija za obje sonde.

Ovogodišnjim istraživanjima u sondi 2 prvi su put skidani sedimenti u kojima se nalazio isključivo materijal iz razdoblja kasnog neolitika i u kojima nisu konstatirani proboji iz srednjeg vijeka.

Praćenjem sedimentne situacije na kraju kampanje 2007. g. došlo opet se do najdubljih vrijednosti došlo uz istočni profil sonde 2, kao i na kraju prošlogodišnjih istraživanja. Tako su dubinske vrijednosti relativne visine od istoka prema zapadu uz sjeverni rub sonde 2 sljedeće: 79 cm - 69 cm - 73 cm - 78 cm. Na istoj orijentaciji duž središnjeg dijela sonde 2 one su 73,5 cm - 72 cm - 70 cm - 67,5 cm. Istom orijentacijom duž južnog dijela sonde 2 vrijednosti iznose 81 cm - 81 cm - 57,5 cm - 46,5 cm.

Sedimentni slijed dobiven ovogodišnjim istraživanjima govori da je načelo sedimentiranja i dalje poštovano, odnosno da su se naizmjenično izmjenjivali smeđi i sivi slojevi, koji su se taložili relativno vodoravno, bez izrazitih zakrivljenja.

Unutar tih stratigrafskih jedinica pronađen je materijal koji se može pripisati isključivo razdoblju kasnog neolitika. Treba istaknuti da materijal iz srednjeg vijeka u ovogodišnjoj kampanji nije pronađen, osim jednoga željeznog čavla zaostalog iz gornjih slojeva.

Kada je riječ o arheološkome materijalu iz sonde 2, u ovogodišnjoj su kampanji pronađeni i prikupljeni ulomci keramike, životinjskih kostiju, ostataka školjki, puževa, metalni nalazi i primjerci kремена.

Ni ovogodišnjim istraživanjima nije se došlo do žive stijene unutar sonde 2, pa je to zadatak za iduću kampanju, onu 2008. g. Drvena konstrukcija s ceradom ostavljena je da štiti prostor sonde od vode sa stropa pećine.

Pozicioniranje sonde 3 upravo na mjestu gdje je istraživana uvjetovano je činjenicom da se na tome mjestu zadržala originalna i netaknuta površina. Ujedno je uz sjeverni rub sonde 3, sa sjeverne strane, krajem 1980-tih Gradski muzej iz Omiša otvorio sondu 2 x 1 m. Iz sonde je izvađen dosta zanimljiv materijal iz kasnoga i ranog neolitika, no nažalost, bez vođenja dokumentacije i stratigrafskih odnosa. Da bi se dobio stratigrafski slijed na tom dijelu špilje i da bi se taj isti materijal stavio u pravilan kontekst, bilo je potrebno otvoriti sondu na tome mjestu.

Dobiveni stratigrafski slijed iz sonde 3 vrlo je sličan onom iz prve kampanje u sondi 1. Izdvojeno je i definirano 8 stratigrafskih jedinica i jedna zona (smeđi i sivi sediment), dakle ukupno 10 stratigrafskih jedinica. Kulturološki gledano, prvih 5 slojeva po arheološkom bi se materijalu moglo pripisati srednjem vijeku. Ostali su slojevi dali materijal isključivo iz kasnog neolitika.

Praćenjem sedimentne situacije na kraju ove kampanje došlo se do određenih dubinskih vrijednosti. Tako dubinske vrijednosti relativne visine od istoka prema zapadu uz sjeverni rub sonde 3 iznose 23 cm - 23 cm - 35 cm. Na istoj orijentaciji duž središnjeg dijela sonde 3 one su 32 cm - 33,5 cm - 41 cm. Istom orijentacijom duž južnog dijela sonde 3 vrijednosti su 49 cm - 47 cm - 38,5 cm - 46,5 cm.

Kada je riječ o arheološkome materijalu iz sonde 3, u ovogodišnjoj su kampanji pronađeni i prikupljeni ulomci keramike, životinjskih kostiju, ostataka školjki, puževa, metalni nalazi i primjerci kремена.

Provedena arheološka istraživanja nesumnjivo su dokazala da je ova pećina u srednjem vijeku i u kasnom neolitiku bila intenzivno naseljena.

Moguće je zaključiti da je pećinski objekt Turska peć izuzetno vrijedan srednjovjekovni i prapovijesni lokalitet, zanimljiv ponajprije za istraživanje neolitika srednjodalmatinskog prostora. Ta konstatacija posebno dobiva na vrijednosti kada se spomene da je to prvi pećinski

objekt koji je nesumnjivo potvrdio ljudski boravak u kasnom neolitiku na srednjodalmatinskoj obali. U tom kontekstu lokalitet je poveznica između sličnih lokaliteta na srednjodalmatinskim otocima s neposrednom kopnenom obalom u razdoblju kasnog neolitika. Arheološka istraživanja provedena su isključivo ručnim iskopom. Ručni je iskop rađen prema svim normativima arheološke struke, uz uporabu ručnog sita kroz koje su prosijavani sedimenti. Ujedno se prikupljao sediment iz obje sonde da bi se njegovim flotiranjem došlo do ostataka sjemenki i ugljena. Izrađena je cjelokupna potrebna dokumentacija vezana za arheološka istraživanja, a pohranjena je u Arheološkome muzeju u Splitu. Cjelokupni iskopani arheološki materijal očišćen je i sortiran te propisno uskladišten i pohranjen, također u Arheološkome muzeju u Splitu.

Arheološka istraživanja u toj, IV. kampanji, znatno su spustila razinu unutar sonde 2, u kojoj se planira završetak rada u sljedećoj, V. kampanji, 2008. Započeta su i istraživanja u sondi 3, gdje se nastavak istraživanja također planira za 2008. g.

Arheološka istraživanja vodio je viši kustos Prapovijesne zbirke u AMS-u. Stručnu ekipu činili su studenti arheologije, dipl. arheolozi, stručni fotograf i stručni arhitekt.

- Kopačina

Na temelju članka 47., a u svezi s člankom 6., stavkom 1., točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Klasa: UP/I 612-08/07-08/7524, Ur. broj: 532-04-18/12-07-2, izdao je 8. lipnja 2007. rješenje kojim se dopušta nastavak arheoloških istraživanja pećinskog objekta Kopačina kod Donjeg Humca, općina Nerežišća, otok Brač, u vremenu od 11. lipnja do 31. srpnja 2007.

Arheološka istraživanja trajala su od 12. lipnja do 15. srpnja 2007.

Prapovijesni pećinski objekt Kopačina nalazi se oko 1500 m SZ od naselja Donji Humac, na prostoru općine Nerežišća. Sam lokalitet pripada katastarskoj općini Supetar.

Prapovijesna pećina Kopačina nalazi se na izuzetno povoljnom položaju, na sjevernoj strani polja, ispred Donjeg Humca. S tog položaja puca pogled preko Bračkih vrata na otok Šoltu. Prema jugu prostire se plodno polje, još od prapovijesnih vremena pogodno za zemljoradnju. Oko same pećine locirano je mnoštvo prapovijesnih lokaliteta koji nam dokazuju da se na tom dijelu otoka Brača u prapovijesnim vremenima zaista intenzivno živjelo.

Istraživanjima 2006. g. (prva kampanja) na tom je lokalitetu postavljena metalna ograda koja sada uvelike štiti špilju od raznih oblika devastacije kojima je do tada bila izložena, bilo da je riječ o stoci sitnog zuba, radoznalim turistima ili raznim kolekcionarima u potrazi za

arheološkim predmetima. Ograda je postavljena tik uz kameni suhozid izgrađen 1978. g., i to s njegove unutrašnje strane.

S obzirom na to da je iza tog zida, u smjeru zapada odnosno izvan navedene ograde, nasut prostor sa sedimentima iskopanim iz same špilje, realno je bilo očekivati da će prostor unutar ograde, neposredno ispred samog ulaza u špilju, ostati u prirodnom obliku jer je dosta niži od razine nasute površine. Usto, taj je prostor zaštićeniji od neželjenih upada bilo koje vrste. Radi zaštićenosti samog prostora sonde, ali i zbog pretpostavke da na tom dijelu nije ništa nasipano, ovogodišnjim se istraživanjima (druga kampanja) upravo na tom prostoru odredila sonda II, u kojoj su se provodila arheološka istraživanja.

Nakon što je Ministarstvo kulture RH doznačilo novac za nastavak sustavnih arheoloških istraživanja (za drugu kampanju) pećinskog lokaliteta Kopačina, kod Donjeg Humca, otok Brač, za 2007. g., arheološka ekipa vođena višim kustosom iz AMS-a Damirom Kliškićem, nastavila je sustavna istraživanja lokaliteta.

Kompletni prilazni pješački put do špilje, koji je u prošlogodišnjim istraživanjima bio besprijekorno očišćen, početkom ovogodišnjih istraživanja bio je opet zarastao u bujnu vegetaciju. Nemogućnost nesmetanog prolaska do špilje, kao i susreti s brojnim gmazovima, natjerali su nas da ponovno očistimo cijeli put.

Ovogodišnjim arheološkim istraživanjima, kako je navedeno, otvorena je sonda II unutar metalne ograde. Prema koordinatnoj mreži koja je izrađena, prostor sonde obuhvaća prostor 4 m², dimenzija 2 x 2 m. Tom su sondom zahvaćeni kvadrati H 15, H 16, I 15 i I 16. Kako se vidi iz tlocrta, ti su kvadrati postavljeni na sjevernoj strani predšpiljskog prostora unutar ograde. Središnji dio tog prostora nije se mogao iskoristiti za istraživanja jer bi bila onemogućena jedina komunikacija prema unutrašnjosti špilje. Za južni dio navedenog prostora jasno se vidi da je znatno izdignutiji od ostalog dijela predšpiljskog prostora, odnosno očito je da je na nj tijekom ranijih istraživanja nasuta zemlja sa sedimentima iz špilje.

Na mjestu neposredno iznad sonde II podignuta je nadstrešnica radi zaštite od kiše, a još više kao zaštita od sunca. Na isti je način podignuta nadstrešnica iznad prostora na kojemu su se prosijavali sedimenti.

Nakon što je formirana koordinatna mreža nad sondom II, obavljena su potrebna mjerenja i započelo je skidanje sedimenata u njoj. Ubrzo se, odmah ispod površine, počeo pojavljivati arheološki materijal (kosti, kremen, keramika, kamen, školjke), koji je i dokumentiran. No na naše veliko razočaranje i nevjericu, i tu se nakon nekoliko dana počelo pojavljivati staklo, ostaci najlonskih vrećica, metalne konzerve i plastična ambalaža. Dakle, konstatirali smo da je

i taj prostor sonde II prekopan i potom nasut za vrijeme prijašnjih istraživanja. Tu činjenicu potvrdio je i sedimentološki sastav unutar sonde II, pun nabacanoga većeg i manjeg kamenja, bez reda, kao i dijelova stalagmita iz unutrašnjosti špilje. Zbog nemogućnosti dislociranja otkopne sonde na drugu poziciju, kako je već objašnjeno, odlučili smo skinuti nasute sedimente i doći do originalne odnosno netaknute razine unutar te sonde, u nadi da će se to dogoditi što prije jer je taj prostor ipak bio dosta niži od sloja nasutoga izvan ograde. Taj se nasuti sediment također prosijavao, arheološki se materijal iz njega prikupljao, ali se nije pojedinačno dokumentirao jer za to nije bilo nikakve osnove.

Na našu sreću, došli smo do netaknutog sloja odnosno do originalne razine u sondi II. Prema dokumentaciji i fotosnimkama, očito je da je nasipanje bilo najveće uz zapadni rub sonde. U visinskim vrijednostima od površine prema dubini ono duž zapadnog ruba od sjevera prema jugu iznosi 44 cm - 51 cm - 34 cm - 44 cm - 36 cm. Originalna se razina izdiže u smjeru ulaza u špilju, odnosno prema istoku. To se jasno može vidjeti na vrijednostima duž sjevernoga i južnog ruba sonde. Tako su vrijednosti duž sjevernog ruba sonde, u smjeru zapad - istok 44 cm - 34,5 cm - 28,5 cm - 3 cm - 1 cm. Vrijednosti duž južnog ruba sonde, u smjeru zapad - istok iznose 36 cm - 32 cm - 32,5 cm - 34 cm - 17,5 cm. Visinski su otkloni najmanji uz istočni rub i oni od sjevera prema jugu iznose 3 cm - 2 cm - 11 cm - 4 cm - 17,5 cm.

Da bi se originalni sedimenti mogli nesmetano skidati, bilo je nužno proširiti stijenke sonde u gornjem nasutom dijelu da bi se izbjeglo stalno odronjavanje nasutih sedimenata u prostor sonde zbog visine nasutih profila. To se može vidjeti na tlocrtima i fotografijama u prilogu. Nakon što se na navedenim razinama počistio prostor sonde II s nasutim sedimentom, započelo je dokumentiranje originalne razine i nakon toga skidanje sedimenata.

Do kraja ovogodišnjih istraživanja skidali su se originalni sedimenti, a arheološki je materijal iz njih brižno dokumentiran i sortiran.

Kada je riječ o arheološkome materijalu, u ovogodišnjoj je kampanji iz nasutog dijela sonde II prikupljena znatna arheološka građa koja se sastoji od primjeraka kremenja, kostiju, kamena, školjaka i keramike.

Ono što veseli jest činjenica da je iz originalnih sedimenata skupljena znatna arheološka građa koja je prvi put precizno prostorno i stratigrafski smještena. Riječ je o predmetima od kremenja, kostiju i školjaka koji su prikupljeni na cijelom prostoru sonde II, u debljini sedimenta oko 20-ak cm. Sadašnje analize pokazuju da je tu materijalnu kulturu moguće smjestiti u razdoblje kasnog paleolitika, odnosno u vrijeme od približno 15.000 do približno 10.000 g. pr. Krista.

Sve što je trebalo dovršiti od generalne dokumentacije samog objekta u prošlogodišnjoj kampanji, ovom je kampanjom privedeno kraju.

Istraživanja provedena 2007. g. samo su potvrdila da je riječ o izuzetno vrijednom i jedinstvenom arheološkom objektu na prostoru srednje Dalmacije. Kako ovogodišnjim istraživanjima unutar sonde II nismo došli do zdravice, izuzetno je važno da se arheološka istraživanja nastave i sljedeće, 2008. g. jer se zaista mogu očekivati vrlo bitni nalazi.

Arheološka istraživanja provedena su isključivo ručnim iskopom, prema svim normativima arheološke struke, uz upotrebu ručnog sita kroz koje su se prosijavali sedimenti. Izrađena dokumentacija vezana za arheološka istraživanja i samu špilju pohranjena je u Arheološkome muzeju u Splitu. Cjelokupni iskopani arheološki materijal očišćen je i razvrstan, propisno je uskladišten i pohranjen, također u Arheološkome muzeju u Splitu.

Arheološka istraživanja vodio je viši kustos Prapovijesne zbirke u AMS-u. Stručnu ekipu činili su studenti arheologije i stručni arhitekt.

- Lora

Dana 21. lipnja Konzervatorski odjel u Splitu donio je rješenje kojim se odobravaju sondažna arheološka istraživanja na prostoru izgradnje buduće sportske dvorane u Lori radi utvrđivanja stanja arheoloških slojeva te otkrivanja, istraživanja i definiranja arheološkog lokaliteta.

Voditeljica radova bila je Zrinka Buljević, a zamjenici voditeljice Sanja Ivčević i Ante Piteša. Ugovor između Grada Splita i Muzeja o sondažnim arheološkim istraživanjima na lokaciji Lora - sportska dvorana potpisan je 16. srpnja, u trajanju od 20 radnih dana, na površini od 3.000 m².

Dana 18. listopada Muzej je, na zahtjev Grada Splita, Resora komunalnih djelatnosti, dostavio ponudu za sustavna arheološka istraživanja na dijelu terena u Lori, gdje je potvrđeno postojanje antičke arhitekture, vjerojatno rimske *ville rustice*, te su pronađeni arheološki nalazi keramike i ulomci staklenog posuđa i veći sloj školjaka.

Dana 20. studenog potpisan je s Gradom Splitom ugovor o sustavnim arheološkim istraživanjima na lokaciji Lora - sportska dvorana u trajanju od 15 radnih dana.

Dana 29. studenog Konzervatorski odjel u Splitu rješenjem je odobrio sustavna arheološka istraživanja na dijelu terena u Lori, gdje su pronađeni arheološki ostaci. Voditelj istraživanja je Ante Piteša.

- Vodna jama

Dana 15. kolovoza obišten je lokalitet na Braču nakon obavijesti o pronađenom kamenom reljefu posvećenom nimfama i Silvanu u špilji Vodna jama.

Dana 21. kolovoza Konzervatorskom odjelu u Splitu dostavljen je zahtjev s troškovnikom radi izdavanja odobrenja za zaštitna arheološka istraživanja u špilji Vodna jama.

Branko Kirigin je 28. kolovoza u pratnji Saše Denegrija iz Konzervatorskog odjela u Splitu obišao lokalitet.

Dana 29. rujna Konzervatorski je odjel u Splitu posebnim rješenjem odobrio zaštitna arheološka istraživanja na preventivno zaštićenom arheološkom lokalitetu Vodna jama radi zaštite arheološkog lokaliteta od potencijalne devastacije, utvrđivanja konteksta nalazišta, odnosno njegova pretpečinskog prostora.

Arheolozi su 5. rujna izašli na teren, ali zbog problema s vlasnikom zemljišta 6. rujna je utvrđeno da ne postoje uvjeti za nastavak arheoloških istraživanja, o čemu je isti dan izvješćen Konzervatorski odjel u Splitu.

Ostala istraživanja

Branko Kirigin

- Čiovo: 13. i 28. travnja (rekognosciranja vezana za projekt MZOŠ-a)
- Lastovo: rekognosciranja, 10. - 16. rujna (*Augusta Insula Project*)
- Brač: gradina Rat nad Ložišćima (projekt MZOŠ-a): a) snimanje totalnom stanicom s J. Burmazom, N. Vujnovićem i V. Barbarićem, 8. siječnja; b) iskopavanja 4. - 26. studenog s V. Barbarićem i S. Popović

Boris Čargo

- Zaštitno arheološko istraživanje u Ulici majstora Jurja 3 (k.č. zgr. 2086)

Damir Kliškić

- Jednodnevni boravak u špiljama otoka Brača - rekognosciranje
- Dvodnevni boravak u špiljama oko Drniša radi njihova snimanja za izložbu o Zagori - rekognosciranje
- Jednodnevni boravak u špiljama oko Sinja radi snimanja za izložbu o Zagori - rekognosciranje

1.3. Ostalo

Privremena pohrana

- Konzervatorski odjel u Splitu predao je 3 kamena ulomka pronađena u Vranjicu
- Kaukal, d.o.o. iz Splita, posredovanjem voditeljice arheoloških istraživanja Ane Sunko, predao je pokretne arheološke nalaze s lokaliteta Ante Starčević 58, Solin
- Goran Skelac iz Geoarheo, d.o.o. Sesvete predao je arheološke nalaze s arheoloških istraživanja na Ulici Franje Tuđmana - most na Jadru, u Solinu, 102 kamena nalaza, mramorne ulomke bez reljefnih ukrasa, keramiku i tegule

Trajna pohrana

- Hrvatsko muzejsko vijeće odobrilo je trajnu pohranu kamenog postolja s natpisom iz Solina [Prisca] i kamenog sidra pronađenog kod otoka Oruda u Arheološki muzej

2. ZAŠTITA

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

- Branko Pender: vodio je restauratorsko-konzervatorske radove u Arheološkome muzeju Naronu u Vidu do 12. svibnja; demontiranje i pakiranje reljefa plesačica za transport u Vid te vraćanje u muzejski postav; otpremanje arheološkog materijala u muzej u Vidu; pakiranje i prijevoz izložaka za izložbu u San Marinu te njihovo raspakiranje i vraćanje u stalni postav; obrada slika za izložbu o Zagori; snimanje novca i drugih predmeta za izložbu o Zagori; izrada dokumentacije na terenu Vis - Terme i Vis - zidine; čišćenje i uređenje gipsanih kopija za prezentaciju u Hotelu Atrium; dogovori o početku radova u stražnjem vrtu i započeto premještanje kamenih nalaza radi omogućivanja građevinskih radova; postavljanje i uređenje novih kamenih nalaza u lapidariju (stela, sfinga i ulomak sarkofaga); namještanje kamenih ulomaka u lapidariju nakon što je Konzervatorski zavod obavio čišćenje; digitaliziranje tehničke dokumentacije s iskopavanja Vis - zidine; snimanje profila sonde u špilji Turska peć; crteži 90 fibula (153 crteža)
- Borko Vješnica: restauratorsko-konzervatorski poslovi u Arheološkome muzeju Naronu; djelomična sanacija kamenog zida na ulazu u pećinu Turska peć; privremena zaštita dvaju slojeva mozaičnih podova i bojane žbuke na terenu Marusinac; za posudbu jednoga olovnog i 5 kamenih spomenika za izložbu u San Marinu spomenici su skinuti s

nosivih ležišta u lapidariju, provjereni njihovi inventarni brojevi i naknadno upisani na spomenike, očišćena površina kamenih spomenika i nanescena umjetna patina ako je to bilo potrebno; olovni se lijes radi zaštite površine morao kemijski obraditi; za izložbu *Split u AMS-u*: čišćenje kamenih izložaka iz lapidarija visokotlačnim uređajem za pranje te montaža kamenih ulomaka arhitekture i reljefa s natpisima na zidove lapidarija; konzervatorsko-restauratorski zahvati na steli iz lapidarija: fiksiran gornji manji ulomak za donji dio bloka stele i montiran uza zid lapidarija; konzerviranje i upisivanje inventarnih brojeva na 49 fibula

- Ivanka Vukšić vodi Otvorenu radionicu u Tusculumu (sudjeluju posjetitelji), pere keramiku s terena Časne - vrt, te crta sređeni materijal; također crta materijal s terena Marusinac, izrađuje arhitektonsku dokumentaciju s istraživanja Oratorija, amfiteatra, teatra i Marusince
- Ivana Zrinka Bajić-Franković restaurira splitske kamene spomenike u lapidariju, te staklene kasnoantičke boce
- Ika Prpa-Stojanac radila je na pakiranju predmeta za izložbu te na njihovu vraćanju u pripadajuće vitrine u muzeju i depou; čistila brončani *arybalos* za izložbu; za izložbu *Grčko-helenistička keramika u AMS u Splitu*: čišćenje 8 ulomaka reljefne keramike kalupa za izradu ukrašenih čaša i izrada pozitiva, čišćenje 5 ulomaka reljefne keramike, pomoć pri skidanju izložbe; za izložbu *Split u AMS-u* u Splitu: čišćenje novca (29 kom.), čišćenje konzola s grbom obitelji Ciprianis sa zvonika splitske katedrale laserom, rekonstrukcija oštećenih dijelova grba i dijela ruke, čišćenje dvaju kamenih ulomaka ciborija iz zvonika katedrale laserom, pisanje inv. br. na kamene spomenike u lapidariju i na novac; za katalog *Rimski carski novac*: čišćenje 2 kom. brončanog novca, 61 kom. srebrnog novca i 1 kom. zlatnog novca; za Muzej Naronu u Vidu: čišćenje 10 kom. srebrnog novca, 15 kom. brončanog novca, 10 ulomaka keramike; čišćenje predmeta s istraživanja s Palagruže i poklopca koštane kutije, novca (srebro 1 kom., bronca 2 kom.), izrada 14 gipsanih odljeva pečata s pitosa; čišćenje 2 brončana novčića iz Turske peći; čišćenje 4 brončana i 1 srebrnog novčića s istraživanja u Krešimirovoj ulici u Splitu; čišćenje 5 brončanih kovanica iz Salone - Teatar; čišćenje glave sv. Mihovila iz istoimene crkve u Splitu laserom; lijepljenje keramičkog ulomka i njegov retuš na posudi koja je oštećena u transportu pri povratku predmeta s izložbe o Zagori
- Zoran Podrug sudjelovao je u konzervatorsko-restauratorskim radovima za Arheološki muzej Naronu u Vidu te na terenu amfiteatra u Solinu.

2.4. Ostalo

Lasersko čišćenje kamenih spomenika iz lapidarija

- S Hrvatskim restauratorskim zavodom iz Zagreba sklopljen je ugovor o konzervatorsko-restauratorskim radovima laserskim čišćenjem na 6 kamenih spomenika iz muzejskog lapidarija, na temelju odobrenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

U Arheološkome muzeju Split inventirano je ukupno 38.648 predmeta (bez numizmatike) te 6.200 predmeta iz Numizmatičke zbirke, većim dijelom u stare inventarne knjige, a manjim u programu za inventarizaciju M++.

Od toga u pojedinačnim zbirkama:

- Prapovijesna zbirka: 5.820
- Grčko-helenistička: 863
- Epigrafička: 6.768
- Rimsko-provincijalna: 9.614
- Starokršćanska: 9.773
- Srednjovjekovna: 492
- Arheološki lokalitet Salona: 274
- Arheološki lokalitet Vis: 322
- Arheološki muzej Naron: 2.874
- Numizmatička zbirka: 6.200
- Zbirka umjetnina i predmeta umjetničkog obrta: 4.

Od ukupnog broja, tj. od 38.648 predmeta, u program za računalnu obradu u programu M++ do sada je uneseno 9.770 predmeta:

- Prapovijesna zbirka: 1.656
- Grčko-helenistička: 180
- Epigrafička: 572

- Rimsko-provincijalna: 3.310
- Starokršćanska: 539
- Srednjovjekovna: 216
- Arheološki lokalitet Salona: 149
- Arheološki lokalitet Vis: 270
- Arheološki muzej Naron: 2.874
- Zbirka umjetnina i predmeta umjetničkog obrta: 4.

Od 9.770 predmeta, u 2007. g. u programu M++ inventirano je, po zbirkama:

- Prapovijesna: 8
- Grčko-helenistička: 3
- Epigrafička: 0
- Rimsko-provincijalna: 514
- Starokršćanska: 180
- Srednjovjekovna: 30
- Arheološki lokalitet Salona: 68
- Arheološki lokalitet Vis: 16
- Arheološki lokalitet Naron: 0
- Zbirka umjetnina i predmeta umjetničkog obrta: 4.

Ukupno: 823

Do sada je u programu M++ revidirano, po zbirkama:

- Prapovijesna: 1.648
- Grčko-helenistička: 177
- Epigrafička zbirka: 572
- Rimsko-provincijalna: 2.796
- Starokršćanska: 359
- Srednjovjekovna: 186
- Arheološki lokalitet Salona: 81
- Arheološki lokalitet Vis: 254
- Arheološki lokalitet Naron: 2.874

Ukupno: 8.947

- Revizija je provedena i za keramiku iz grčko-helenističke zbirke - 1.102 predmeta, što ukupno iznosi 10.049 predmeta.

- U program NUMIZ unose se predmeti iz Numizmatičke zbirke; do sada je uneseno ukupno 2.676 predmeta.

Ukupno: 12.725 predmeta

Dokumentaristica

- 1.401 predmet upisan u program M++
- Prijepis kataloga Ea - upisana 574 predmeta, K - 1.348 predmeta, G - 1.648 predmeta, I - 500 predmeta

Numizmatičarka

- U programu NUMIZ inventirano 60 kom. novca iz Splita i Dalmatinske zagore te 100 kom. rimskoga republikanskog novca iz starog fonda AMS-a
- Revizija Zbirke dr. N. Ljubića

Zrinka Buljević

- Inventirana 152 predmeta iz Lore

Ika Prpa Stojanac

- U programu M ++, Sekundarna dokumentacija, upisano je 212 predmeta.

3.3. Fototeka

Tonći Seser računalno je obradio i na CD pohranio 3.289 snimaka, razvio 3 filma u boji (izrađeno 173 kolor fotografija te 25 crno-bijelih).

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

Mario Čorić radio je na projektu i izradi projektne dokumentacije uređenja zapadnog dvorišta stražnjeg vrta te uređenja velikog depoa, dviju prostorija za kustose u potkrovlju Muzeja, te zapadnih prostorija na I. katu; kompjutorsko iscertavanje arhitektonske dokumentacije s istraživanja na Visu i u Saloni (teatar i hram)

4. KNJIŽNICA

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

Obrada novih knjiga

- Inventiran 631 sv. (385 sv. zamjenom, 70 sv. kupnjom, 76 sv. darovanjem, izd. Muzeja, ugovoreni primjerak)
- Katalogizirano 337 svezaka
- Obrada monografskih publikacija: unošenje prnova u katalog zamjene, klasično upisivanje u inventarne knjige, kompjutorska katalogizacija (CDS/ISIS v. 2001) u bazu podataka za monografije, određivanje predmetnica, ispis kataloških listića, određivanje signature te umetanje skeda po abecedi u autorski skedarij
- Obrada časopisa: unošenje prnova u katalog zamjene, klasično upisivanje u inventarne knjige, upisivanje na kataloške listiće i određivanje signature
- Vanjski korisnici: 317
- Korišteno: 1.057 svezaka
- Hemeroteka: izrezano 206 članaka

4.5. Ostalo

Arhivski poslovi

- Posuđivanje arhivske građe (13 korisnika) iz arhiva Muzeja, arhiva F. Carrare, L. Jelića, F. Bulića, Julija Bajamontija i M. Abramića, iz zbirke glagoljskih rukopisa, zbirke rukopisa obitelji Dojmi, prijepis pjesama F. Božićevića Natalisa
- Traženje dokumentacije o numizmatičkoj zbirci Nike Ljubića u arhivu Muzeja
- Slaganje računovodstvenih registratora u trezor

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Uvid u građu

- Egiptolog Faried Adrom, Institut za arheologiju München, uvid u arhivsku građu o sfingama
- Zoran Alajbeg, MHAS, snimanje spomenika Tyche Salonitana
- Robert Barilla, Press Media, d.o.o., uvid u građu s otoka Brača radi objavljivanja monografije *Otok Brač - negdje između mora i zvijezda*

- Jadranka Beresford-Peirse, fotografije nekoliko spomenika iz Muzeja za objavljivanje u knjizi J. Wilkesa
- Inoslav Bešker, Rim, uvid u pisma A. Fortisa G. Bajamontiju
- Dr. Raffaele D'Amato, Italija, fotografija sarkofaga za objavljivanje u knjizi o rimskoj vojničkoj opremi
- Alberto Castellani, Radio Vaticana Roma, Venecija, dozvola za snimanje ranokršćanskih spomenika radi izrade dokumentarnog filma
- Dr. Dražen Maršić, Arheološki muzej Zadar, uvid u dva rimska nadgrobna spomenika iz depoa AMS-a radi studije o rimskim reljefima s portretima pokojnika
- Forum, d.o.o., Zadar, snimanje muzejske građe radi objavljivanja u publikaciji *Povijest, kultura, umjetnička baština*
- Mr. sc. Kornelija A. Giunio, Arheološki muzej Zadar, uvid u muzejsku građu za izradu doktorske disertacije *Svećenici i svećeničke organizacije u rimskoj provinciji Dalmaciji*
- HAZU Zagreb, snimanje umjetnina iz 19. st. radi objavljivanja u IV. svesku edicije *Hrvatska i Europa, znanost, umjetnost i kultura*
- HRT Zagreb, Znanstveno-obrazovni program, pregled i fotografiranje Salone radi pripreme znanstveno-popularnog serijala *Hrvatski kraljevi*
- HRT, Zagreb, snimanje kulturnih dobara za dokumentarnu seriju *Sin noći, brat sna*
- Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu, uvid u izvorne muzejske predmete, fotografije, dokumente i sl. za izložbu o hrvatskom zbjegu u El Shattu iz vremena Drugoga svjetskog rata
- Prof. dr. Sineva Kukoč, Sveučilište u Zadru, fotografije iz Vičje Luke na Braču radi objavljivanja
- Prof. dr. Bruna Kuntić-Makvić, Sveučilište u Zagrebu, dozvola za uporabu snimki grčkih natpisa pri održavanju predavanja o grčkim natpisima u Hrvatskoj
- Dr. sc. Dražen Maršić, objavljivanje teksta o dva kamena nadgrobna medaljona s natpisima iz Solina
- Danijela Matetić, Centar za graditeljsko naslijeđe, uvid u spomenike iz Dioklecijanove palače
- Ministarstvo kulture RH, fotografiranje spomenika za izložbu *Pomorstvo na hrvatskom Jadranu* u Barceloni
- Ministarstvo kulture RH, snimanje zgrade i Muzeja za publikaciju Ministarstva kulture

- Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, suglasnost za izradu odljeva reljefa plesačica iz Narone za opremanje reprezentativnog prostora Ministarstva
- Dr. sc. Jasmina Mužinić, Zavod za ornitologiju HAZU, Zagreb, fotokopija slike Francesca Lanze za prijevod i reprint njegove knjige
- Mr. sc. Ljubica Perinić Muratović, Odsjek za arheologiju HAZU, Zagreb, uvid u stalni postav rimsko-provincijalne zbirke radi izrade kataloga i disertacije *Podrijetlo i narav kulta boga Silvana u rimskim provincijama Dalmaciji i Panoniji*
- Prof. Alojzije Prosoli i Hrvojka Mihanović Salopek, HAZU Zagreb, snimanje natpisa s imenom kneza Trpimira za snimanje filma *Stella maris Dalmacije*
- Prof. Ante Rendić-Miočević, Arheološki muzej u Zagrebu, izrada kopije reljefa plesačica iz Narone za izlaganje u radnom prostoru AMZ-a
- Mr. sc. Anica Ribičić-Županić, Muzej "Mimara", Zagreb, fotografije predmeta od kosti za izradu monografije o srednjovjekovnim predmetima od bjelokosti
- Marko Rogošić, MHAS, uzimanje otisaka i izrada kopije reljefa božice Dijane iz Prološca
- Alicia Salter, London, uvid u spomenike iz Dioklecijanove palače u Splitu
- Samostan sv. Frane, Split, suglasnost za izradu odljeva sarkofaga sv. Feliksa radi izlaganja u samostanskome muzeju
- B. Tobias iz Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Mainz
- Turistička zajednica grada Splita, dozvola za snimanje francuskim novinarima,
- Bože Ujević, Split, fotografiranje reljefa s prikazom plesača u ilirskoj nošnji, za članak o Zaostrogu
- Inga Vilogorac, Matica hrvatska, objavljivanje fotografiju brončane skulpture Atisa iz Muća
- Prof. Nediljko Ževrnja, Prirodoslovni muzej i Zoološki vrt Split, dozvola za snimanje spomenika za izložbu o kukcima

Posudbe

- 30. siječnja, Gradu Splitu posuđuje se izložba *Odraz Rimljanke* radi izlaganja u prostorima Stare gradske vijećnice, od 1. - 8. ožujka (268 predmeta)
- 9. ožujka, Arheološkome muzeju Istre u Puli za izložbu *Pomorstvo na hrvatskom Jadranu* u Barceloni, od 26. ožujka - 30. lipnja (ulomak stele s prikazom broda)
- 28. lipnja, Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu za izložbu *Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja*, od 4. rujna - 18. studenoga (430 spomenika)

- 28. ožujka, Arheološkome muzeju Narona za izradu kopija spomenika za stalni postav, najkasnije do 30. ožujka 2009. (2 spomenika: reljef s prikazom dvaju pauna i križem između njih te ulomak portreta sredovječnog muškarca)
- 27. lipnja, Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu za arheološko-povijesnu izložbu o Prološču, od 5. srpnja - 15. kolovoza (18 spomenika)
- 2. srpnja, Republici San Marino za izložbu *Arte per Mare - Dalmatia, Titano e Montefeltro tra primo Cristianesimo e Rinascimento* od 22. srpnja - 14. studenoga (drvena skulptura, 2 slike na drvu, 5 kamenih spomenika, 3 keramičke uljanice, 10 metalnih predmeta i ulomak koštanog češlja)
- 11. srpnja, Hotelu Atrium u Splitu posuđuju se 2 gipsana odljeva portreta s poklopca sarkofaga Aurelija Starijeg i gipsana kopija ulomka oltarne pregrade s imenom kneza Trpimira, radi izlaganja u predvorju hotela
- 17. rujna, Hrvatskome povijesnom muzeju u Zagrebu za izložbu *El Shatt - grad u pustinja*, od 22. listopada 2007. - 30. rujna 2008.: predmeti iz Arheološke zbirke Issa (dokumentarna građa - 4 kom., trodimenzionalni predmeti - 3 kom.)
- 10. prosinca, Zavičajnome muzeju Imotski: izložba *Grčko-helenistička keramika u AMS-u*, od 10. prosinca 2007. - 31. siječnja 2008. (108 predmeta i 9 odljeva)
- Posuđeni spomenici za izložbu *Pomorstvo na hrvatskom Jadranu*, Museu marítim - Drassanes Reials de Barcelona

Građa iz knjižnice posuđena je za izložbe:

- *Grbovi i rodoslovlja grada Trogira* u Državnom arhivu u Rijeci, od 17. do 30. travnja
- *Arte per mare. Dalmazia, Titano e Montefeltro dal primo Cristianesimo al Rinascimento* u San Leu i San Marinu, od 22. srpnja do 11. studenoga
- *Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja* u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu, od 4. rujna do 21. listopada.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Zrinka Buljević

- 16. - 19. listopada, prisustvovanje znanstvenom skupu *Arheološka istraživanja u Lici* i kolokviju *Arheologija pećina i krša*, kao i godišnjoj skupštini Hrvatskoga arheološkog društva u Gospiću

Branko Kirigin

- 24. - 26. svibnja, praćenje znanstvenog skupa *Hrvatska arheologija u 20. stoljeću* u Zagrebu
- EAA u Zadru, suautorstvo postera o Lastovu, Palagruži i Adrias Kolpos
- 4. - 8. rujna, u organizaciji Sveučilišta u Bologni: *Mediterraneo. Archeologia navale e storia marittima dall'antichità al XX secolo* (referat *The island of Palagruža as the mariner's compass of ancient navigation in the Adriatic*)

Sanja Ivčević

- 24. - 26. svibnja, prisustvovanje znanstvenom skupu *Hrvatska arheologija u 20. stoljeću* u Zagrebu, u organizaciji Hrvatskoga arheološkog društva i Matice hrvatske
- 22. i 23. veljače, boravak u Zagrebu na okruglom stolu *Mreža muzeja u Europi* u Muzejskome dokumentacijskom centru. Sudjelovali su stručnjaci iz Belgije, Norveške, Portugala, Italije, Slovenije i Hrvatske. Predstavljeni su različiti modeli kreiranja mreže muzeja odnosno sustava povezivanja muzeja i pomoći u organizaciji i svakodnevnom radu.

Maja Bonačić Mandinić

- Sudjelovanje na seminaru *André Malraux, s temom Mladi i muzeji te Turizam i muzeji*, u organizaciji Ministarstva kulture RH i Ministarstva kulture i komunikacije Francuske Republike, u suradnji s Francuskim institutom u Zagrebu i Veleposlanstvom Francuske Republike u Republici Hrvatskoj

Jagoda Mardešić

- 14. studenoga, sudjelovanje na međunarodnom kolokviju o rimskoj keramici koji je bio održan na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Boris Čargo

- Sudjelovanje na međunarodnom skupu *Mediteranski korijeni filozofije*, koji se održao u Splitu, s referatom *Grčka kolonizacija Jadrana kao početak filozofske misli na hrvatskom prostoru*

Arsen Duplančić

- 7. ožujka u Etnografskome muzeju u Splitu govor o F. Carrari na predstavljanju prijevoda njegove knjige *La Dalmazia descritta*
- 24. - 26. svibnja, sudjelovanje na znanstvenom skupu *Hrvatska arheologija u 20. stoljeću* u Zagrebu, s referatom *Arheološki muzej u Splitu i njegov Bullettino/Vjesnik*
- 28. listopada, predstavljanje kataloga izložbe Ante Sapunara *Oni nas gledaju* u Muzeju grada Splita

- 14. prosinca, predavanje o knjižnici Muzeja i radu s časopisima i knjigama za studente Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu (pratnja Sandra Ivović, asistentica)

Borko Vješnica

- Prisustvovanje predavanju *Konzervatorski postupci na staklenim arheološkim predmetima arheologa Šime Perovića iz Zadra*

Ika Prpa-Stojanac

- Prisustvovanje predavanju *Konzervatorski postupci na staklenim arheološkim predmetima arheologa Šime Perovića iz Zadra*

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Arsen Duplančić

- Duplančić, Arsen. *Splitske zidine u 17. i 18. stoljeću. Summary: The Split city walls the 17th and 18th centuries.* Zagreb, <Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu spomenika kulture, 2007.> 76 str. (Mala biblioteka Godišnjaka zaštite spomenika kulture Hrvatske, sv. 13.)

Članci

Zrinka Buljević

- Buljević, Zrinka. *Novità sopra il vetro soffiato a stampo della Dalmazia, con alcuni paralleli italici*, Convegno. Le regioni di Aquileia e Spalato in epoca romana, Castello di Udine, 4 aprile 2006, Treviso, 2007, str. 163-184.
- Buljević, Zrinka. *Staklo, Balzami i balzamariji*. Odras Rimljanke, Split, 2007., str. 4-21.
- Buljević, Zrinka. *Ivan Marović, Antejski ciklus*. // Obavijesti, HAD, god. 39., br. 2, Zagreb, 2007., str. 149-151.
- Buljević, Zrinka. *Uz otvorenje Arheološkog muzeja Narona*. // Obavijesti, HAD, god. 39., br. 2, Zagreb, 2007., str. 154-156.
- Buljević, Zrinka. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 3. ser., vol. XXXIX, Zagreb, 2006*. // Obavijesti, HAD, god. 39., br. 2, Zagreb, 2007., str. 118-121.
- Buljević, Zrinka. *Predgovor*. // Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku 100, Split, 2007., str. 1-4.
- Buljević, Zrinka. Riječ uz izložbu, kat. br. 19-21, 24, 26, *Split u Arheološkome muzeju u Splitu*, Split, 2007.

Branko Kirigin

- Kirigin, Branko. *Trgovina Grka s lokalnim zajednicama. // Trgovina i razmjena u pretpovijesti* (katalog izložbe, ur. S. Mihelić), Zagreb, 2006., str. 135-142.
- Kirigin, Branko. *The Greek background, Dalmatia - research in the Roman Province 1970-2001*, Papers in honor of. J. J. Wilkes, BAR IS 1576, Oxford, 2006., str. 17-26.
- Kirigin, Branko. *Palagruža - otok među zvijezdama - Diomedov otok. // Čovjek i prostor* 01-02, Zagreb, 2007., str. 52-55.
- Kirigin, Branko. *Brodski dnevnik ekspedicije Faros-Paros-Faros, treći dio: Od Parosa do Paiza. // Mogućnosti*, 4/6, Split, 2007., str. 1-45.

Sanja Ivčević

- Ivčević, Sanja. *Pribor za pređenje, tkanje i šivanje. Odraz Rimljanke*, katalog izložbe, Split, 2007.
- Ivčević, Sanja. *Kozmetički pribor. Odraz Rimljanke*, katalog izložbe, Split, 2007.
- Ivčević, Sanja. *Split u Arheološkome muzeju u Splitu*. Katalog izložbe, Split, 2007., kat. br. 2-18, 22-23, 25, 27-31, 33.
- Ivčević, Sanja. 23 kataloške jedinice predmeta iz Arheološkog muzeja Split, u katalogu izložbe *Arte per Mare Dalmazia, Titano e Montefeltro dal primo Cristianesimo al Rinascimento*, Milano, San Marino, 2007.
- Ivčević, Sanja. *Le fibule salonitane del primo periodo della romanizzazione. // Le regioni di Aquileia e Spalato in epoca romana* (ur. M. Buora), Udine, 2007., str. 211-238.

Maja Bonačić Mandinić

- Bonačić Mandinić, Maja. *Prikaz Zbornika radova 4. Međunarodnog numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj. // Obavijesti*, HAD, 3, 2006.
- Bonačić Mandinić, Maja. *Nalazi antičkog novca u Splitu. // VAPD* 100.
- Bonačić Mandinić, Maja. *Numizmatička zbirka. Katalog izložbe Split u Arheološkome muzeju u Splitu*.

Jagoda Mardešić

- Mardešić, Jagoda. *Svjetiljke s volutama i trokutastim nosom iz Aserije koje se čuvaju u Arheološkom muzeju u Splitu. // Asserija* 4, 2006., str. 127-172.
- Mardešić, Jagoda. *Izvještaj o istraživanjima u Oratoriju A. // HAG* 2/2006., str. 319-391.

Ema Višić-Ljubić

- Višić-Ljubić, Ema. Članak za Obavijesti o preuređenju Spomen-sobe don Frane Bulića.

Ante Piteša

- Piteša, Ante. *Predromanički kameni namještaj iz crkve sv. Petra Starog na Lučcu u Splitu.* // VAPD 100.
- Piteša, Ante. *Split u Arheološkome muzeju u Splitu.* Katalog izložbe, Split, 2007.

Boris Čargo

- Čargo, Boris. *Grčko-helenistička keramika Arheološkog muzeja u Splitu.* Katalog izložbe, Split, 2007.

Damir Kliškić

- Kliškić, Damir; Mengušić, M.; Milošević, A. *Prapovijesne mijene.* // Zagora - nepoznata zemlja, Zagreb, 2007., str. 57-65.
- Kliškić, Damir. *Split u Arheološkome muzeju u Splitu.* Katalog izložbe, Split, 2007.

Arsen Duplančić

- Duplančić, Arsen. *Arhivsko-bibliografski podaci o nekim splitskim spomenicima iz Arheološkog muzeja. [Translation:] Archival and bibliographic data on certain monuments from Split in the Archaeological Museum.* // VAPD 100, Split, 2007., str. 171-220.
- Duplančić, Arsen. Novo čitanje podataka o splitskoj bratovštini pomoraca. Summary: New understanding of the Split seafarers' fraternity, *Kulturna baština* 33, Split, 2006., str. 247-262.
- Duplančić, Arsen. *Bibliografija za 2006. godinu. - Bibliography for 2006.* // VAPD 100, Split, 2007., str. 255-277.
- Duplančić, Arsen. [Kataloška jedinica] 80. Romanički nadvratnik s tritonima i vukom; 81. Nadgrobna ploča splitskoga nadbiskupa Petra Ugrina; 82. Konzola s tri dječaka; 83. Konzola s grbom obitelji Ciprianis; 84. Pilastar oltarne pregrade; 85. Nadvratnik s natpisom; 86. Konzole s muškim glavama; 87. Prozor u obliku četverolista; 88. Kustodija za euharistiju (svetohranište); 89. Nadgrobna ploča Petra Tartaglie; 90. Kruna bunara s likom sv. Benedikta i grbom obitelji Cindro; 91. Natpis iz lazareta; 92. Kruna bunara s grbom obitelji Milesi, *Split u Arheološkome muzeju u Splitu.* [Katalog izložbe.] Split, Arheološki muzej, 2007., str. 44-55, literatura na str. 58-59.
- Duplančić, Arsen. Uz 100. svezak Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku. [Translation:] On volume 100 of Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku. // VAPD 100, Split, 2007., str. 5-11.

Hanja Anić

- Anić, Hanja. *Bibliografija o Splitu u časopisu Bullettino di archeologia e storia dalmata / Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku.* // VAPD 100, Split 2007., str. 221-253.

Recenzije

Zrinka Buljević

- Buljević, Zrinka. Bruna Nardelli, *O gemama iz Splita: od prostora do Muzeja.* // VAPD 100.
- Buljević, Zrinka. Ante Rendić-Miočević, *Ulomci s prikazom Silvana i Dijane s lokaliteta Tršćenica u Splitskom polju.* // VAPD 100.

Branko Kirigin

- Kirigin, Branko. *Vodič po otoku Hvaru* Nike Duboković Nadalinija
- Kirigin, Branko. Recenzija seminarskog rada Jure Roića, studenta povijesti na FF-u u Splitu o grčko-helenističkoj zbirci AMS-a (prof. B. Kuntić Makvić)
- Kirigin, Branko. Komentar o preko 20 korintskih posuda otkrivenih u blizini Riminija na kojima radi kolegica Asja Zec
- Kirigin, Branko. Recenzija rada M. Miše o historijatu istraživanja *gnathia* keramike

Sanja Ivčević

- Ivčević, Sanja. B. Nardelli, *O gemama iz Splita: od prostora do Muzeja*
- Ivčević, Sanja. J. Jeličić-Radonić, *Natpis carice Faustine iz zvonika splitske katedrale*
- Ivčević, Sanja. Babić, *Zapažanja o zvoniku splitske katedrale*
- Ivčević, Sanja. Rendić-Miočević, *Ulomci s prikazom Silvana i Dijane s lokaliteta Tršćenica u Splitskom polju*
- Ivčević, Sanja. Duplančić, *Arhivsko-bibliografski podaci o nekim splitskim spomenicima iz Arheološkog muzeja*
- Ivčević, Sanja. M. Bonačić Mandinić, *Nalazi antičkog novca u Splitu*

Ema Višić-Ljubić

- Višić-Ljubić, Ema. D. Demicheli, *Rimska nadgrobna stela iz splitskog predjela Pazdigrad*

Ante Piteša

- Piteša, Ante. Babić, *Zapažanja o zvoniku splitske katedrale*

- Piteša, Ante. Duplančić, *Arhivsko-bibliografski podaci o nekim splitskim spomenicima iz Arheološkog muzeja*

Arsen Duplančić

- Duplančić, Arsen. Stanko Piplović, *Uređenje povijesne jezgre Splita između svjetskih ratova*
- Duplančić, Arsen. Marina Marasović-Alujević, *O porijeklu toponima Lučac*
- Duplančić, Arsen. Ante Piteša, *Predromanički kameni namještaj iz crkve sv. Petra Starog na Lučcu u Splitu*
- Duplančić, Arsen. Ivan Pederin, *Pisma don Frane Bulića Matiji Murku* (usmena recenzija)

6.8. Stručno usavršavanje

- Ivana Zrinka Bajić Franković položila je stručni ispit za restauratoricu kamena
- 25. i 26. travnja održana je obuka za rad s totalnom stanicom za muzejske restauratore i preparatore

Slobodanka Antičić

- 6. siječnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada muzejske građe u programu M++ za arheološke zbirke, u Zagrebu
- 20. travnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada muzejske građe u programu M++, u Zagrebu
- 14. lipnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada sekundarne dokumentacije u programu M++, u Zagrebu

Ika Prpa-Stojanac

- 14. lipnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada sekundarne dokumentacije u programu M++, u Zagrebu

Ivanka Vukšić

- 14. lipnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada sekundarne dokumentacije u programu M++, u Zagrebu

Tonći Seser

- 14. lipnja, radionica/seminar u svezi s informatizacijom muzeja u Hrvatskoj; tema: obrada sekundarne dokumentacije u programu M++, u Zagrebu

Hanja Anić

- 25. - 28. listopada, stručna ekskurzija po Slavoniji, u organizaciji splitskog Društva knjižničara

6.12. Informatizacija Muzeja

Informatičku djelatnost u Muzeju 2007. g. obilježilo je daljnje širenje muzejske računalne mreže, ali i njezino rekonfiguriranje radi povećanja učinkovitosti. Nabavljena je razna informatička oprema, redovito je održavana, pružane su usluge korisnicima (skeniranje, izrada letaka, plakata, obrada fotografija i sl.).

Hardver - umrežavanje

- Na postojeću su muzejsku informatičku mrežu dodana 4 nova korisnika, od kojih 2 putem prijenosnog računala s integriranim mrežnim adapterom, a 2 putem stolnog računala s integriranim mrežnim adapterom. Nabavljen je i novi AP, koji je postavljen u informatičko-dokumentacijski kabinet.

Računala i oprema

- Vlastitim sredstvima, a na temelju plana nabave informatičke opreme, nabavljena su 3 prijenosna računala i 3 stolna računala.
- Nabavljena su 3 laserska mrežna printera u boji, 1 A3 skener, 4 USB memorije te optička olovka i tablet. Jedno je prijenosno računalo namijenjeno isključivo za rad s novim A3 skenerom.

Internet

- Brzina internetske ADSL veze povećana je s prijašnjih 1024/192 na 2048/384 Kbita/s. Kreirane su e-mail adrese za šest novih korisnika, a dvije su poništene.
- ADSL je uveden i u Solinu, gdje je uspostavljena i mala žična mreža s 2 računala.

Softver

- Za muzejskog crtača nabavljen je licencni softverski paket ADOBE CS3, a na računalo namijenjeno radu s teodolitom instalirana je licencna LITE verzija AUTOCAD-a 12. Na četiri računala instaliran je program koji omogućuje djelatnicima tvrtke Link2 da na daljinu održavaju program M++. Na taj je način napravljeno nekoliko uspješnih intervencija. Na lokalnoj je mreži instaliran ACHAT, besplatni program za trenutačne poruke i razmjenu datoteka u lokalnoj mreži. Napravljena je probna instalacija operativnog sustava MS Windows Server 2003 na serversko računalo. Za konačnu

implementaciju potrebno je nabaviti licencnu verziju OS-a i sačekati novu verziju programa M++ (SQL verzija) kojemu je server ponajprije i namijenjen.

- Obavljene su pripreme za rad novih računala u mreži (instalacija antivirusnih i antispyware paketa), a u korisnika čije je računalo zamijenjeno novim, a staro ustupljeno drugim korisnicima, obavljen je prijepis i brisanje korisničkih podataka.

Ostali poslovi

- U programu za inventarizaciju M++ obrađeno je i uneseno oko 250 fotografija te skenirano oko 250 predložaka.
- Gotovo su svakodnevno rađene manje intervencije i davani savjeti korisnicima.

6.13. Ostalo

Matična djelatnost

Sanja Ivčević, matičarka

- Ekspertiza za grčko-ilirsku kacigu i brončani poklopac, zatražena od A. Babić, kustosice muzeja u Trilju, napravljena je u suradnji s D. Balen, Arheološki muzej u Zagrebu.
- Zatražena je dozvola za ustupanje ulomka prednje strane sarkofaga Lucija Artorija od župne crkve sv. Martina u Podstrani.
- Dana 24. travnja u Zagrebu je održan sastanak Vijeća matičnosti arheoloških muzeja, u Muzejskome dokumentacijskom centru. Sastanak je sazvan radi rješavanja prijepora između Arheološkog muzeja Split i Muzeja grada Šibenika u vezi s građom s istraživanja 1953. g. na lokalitetu Danilo Bitinj kod Šibenika. Odlučeno je da građa koja se nalazi u Muzeju grada Šibenika ostane vlasništvo tog muzeja, a Arheološki muzej Split izdvojiti će tu građu iz svojih knjiga.

Arheološka zbirka profesora Grge Novaka

- Dana 10. svibnja Muzej je organizirao preuzimanje arheološke zbirke prof. Grge Novaka od prof. dr. Slobodana Prosperova Novaka, u nazočnosti Tajme Rismondo, zamjenice pročelnika Konzervatorskog odjela u Splitu i muzejskog Povjerenstva za preuzimanje arheološke zbirke. Prof. dr. Slobodan Prosperov Novak i dr. Saša Novak poklonili su Muzeju arheološku zbirku prof. Grge Novaka s ukupno 1.084 predmeta i fragment broj T.CXCIV., na kojemu se nalazi jedan od tri najstarija crteža pronađena na nekoj pokretnoj umjetnini na prostoru Mediterana. Popis građe s fotodokumentacijom

dovršen je 11. svibnja. Donatori prema vlastitoj želji nisu prisustvovali popisu građe, te su im zapisnici o preuzimanju arheološke zbirke s popisom građe i fotodokumentacijom dostavljeni na ovjeru vjerodostojnosti 23. svibnja.

- 11. listopada, donatori prof. dr. Slobodan P. Novak i dr. Saša Novak vratili su Muzeju ovjerene zapisnike o preuzimanju arheološke zbirke prof. Grge Novaka.
- 23. listopada, ovjereni zapisnici o preuzimanju arheološke zbirke prof. Grge Novaka s popisom građe i fotodokumentacijom dostavljeni su ministru kulture, Ministarstvu kulture, Upravi za štitu kulturne baštine, Hrvatskome muzejskom vijeću i Muzejskome dokumentacijskom centru.

Zbirka novca dr. Nike Ljubića

- Dana 15. ožujka nasljednici pok. dr. Nike Ljubića podnijeli su zahtjev za predaju zbirke novca dr. Nike Ljubića u posjed i vlasništvo Muzeja. Zbirka je pohranjena u Muzeju rješenjem o konfiskaciji imovine od 22. ožujka 1947. g. Muzejska savjetnica za numizmatiku obavila je 16. travnja reviziju zbirke. Od Općinskog suda u Splitu zaprimljen je prijedlog za osiguranje dokaza IR-299/07, kojim nasljednici pok. dr. Nike Ljubića traže osiguranje dokaza na način da numizmatičku zbirku popiše sudski vještak za numizmatiku zbog opasnosti od otuđivanja zbirke, odnosno od odbijanja predaje zbirke novca. Dana 25. svibnja zahtjev nasljednika prosljeđen je Ministarstvu kulture. Prema uputi Ministarstva kulture, Muzej je Općinskom sudu u Splitu 14. lipnja podnio prigovor kojim je osporio zahtjev u cijelosti s obzirom na to da ne postoji pravna osnova za povrat zbirke u vlasništvo nasljednicima. Muzej je 23. studenoga zaprimio tužbu Općinskog suda u Splitu kojim nasljednici pok. dr. Nike Ljubića tuže Ministarstvo kulture i Muzej zbog predaje numizmatičke zbirke. Tužba je dostavljena Općinskom državnom odvjetništvu radi zastupanja Muzeja u predmetu IP2009/07 na temelju punomoći, jer je Republika Hrvatska osnivač Muzeja.

Legendiranje lapidarija

- 12. rujna sklopljen je ugovor s Viktorom Popovićem o autorskom djelu za izradu idejnog rješenja i grafičkog oblikovanja tablica/legendi za označivanje spomenika u lapidariju Muzeja, te za nadzor izrade, tiska i postavljanja.
- 30. listopada sklopljen je ugovor s Letrafixom, d.o.o. iz Splita o izradi i postavljanju tablica/legendi u lapidariju Muzeja.

Međunarodna suradnja

- 5. siječnja francuski su partneri vratili potpisan ugovor o znanstvenoj suradnji na arheološkom lokalitetu Oratorij A u Saloni.
- 16. siječnja vraćeni su eksponati s izložbe *Glas und parfum* u Bärnbachu.
- 28. veljače dobili smo potvrdu od prof. Biagia da bi Bruna Nardelli, članica Centro Interdipartimentale di Studi Balcanici (CISB) of Ca' Foscari University u Veneciji, koja je vodila istraživanja zbirke gema u splitskome i venecijanskom Arheološkom muzeju, pri čemu se traži suradnja s Arheološkim muzejom Split za studiranje i objavljivanje navedenog materijala.

Članstva

Zrinka Buljević

- 10. travnja, dobila rješenje o razrješenju članstva u Upravnom vijeću AMI-ja u Puli na osobni zahtjev
- 10. travnja, dobila rješenje o imenovanju u članstvo Hrvatskoga muzejskog vijeća

Službeni put

Zrinka Buljević

- 12. - 14. veljače, Pula, sastanak Upravnog vijeća Arheološkog muzeja Istre
- 22. siječnja, Vid - posjet Arheološkome muzeju Narona
- 15. - 18. siječnja, Zagreb - izbor i preuzimanja stakla iz Garduna za Tilurij 2 na obradu, 16. siječnja na Filozofskom fakultetu održala predavanje *Organizacija i tehnike proizvodnje stakla, s primjerima iz Rimske provincije Dalmacije*, obavila uvid u zbirku obitelji Foršek
- 7. - 11. ožujka, Ravenna - na poziv organizatora prisustvovala otvorenju izložbe *Felix Ravenna. La croce, la spada, la vela: l'alto Adriatico fra V e VI secolo*, u kompleksu San Nicolò, Via Rondinelli
- 4. svibnja, Zagreb - u Ministarstvu kulture prisustvovala predavljanju ulaznica i pozivnica za Arheološki muzej Narona. Na sastanku su bili ministar kulture, državni tajnik, pomoćnici ministra, ravnatelj Muzeja, izvođači radova i dizajneri.
- 8. svibnja, Zagreb - sudjelovanje na konstituirajućoj sjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća

- 18. svibnja, Vid - svečano otvorenje Arheološkog muzeja Narona, na kojemu je ravnateljica održala govor
- 30. - 31. svibnja, Zagreb - sudjelovanje na sjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća
- 6. srpnja, Komiža - sastanak s gradonačelnicom Tonkom Ivčević, Vis - terme i Batarija, otvorenje Admirala u Tamarisu, s hranom Veljka Barbierija, uz replike materijala iz Zbirke, te likovne priloge istog materijala u menijima; 18. srpnja, Grad Komiža i AMS poslali dopise molbe i potpore širenju ingerencije AMS-a na Komižu pomoćnici ministra Branki Šulc i Vinku Iviću, predsjedniku Hrvatskoga muzejskog vijeća
- 30. i 31. kolovoza, Zadar - sastanak održan u Arheološkome muzeju Zadar, 30. kolovoza, sastanak koji je sazvala pomoćnica ministra kulture Branka Šulc, a na kojemu je raspravljano o preliminarnoj muzeološkoj koncepciji i idejnom rješenju prostora za stalni postav i ostale funkcije Muzeja antičkog stakla u Zadru, što je prezentirao dr. sc. Ivo Fadić, privremeni ravnatelj
- 4. i 5. rujna, Zagreb - prisustvovanje otvorenju izložbe *Dalmatinska Zagora - nepoznata zemlja* u Galeriji Klovićevi dvori
- 13. rujna, Zadar - sastanak Upravnog vijeća Arheološkog muzeja
- 4. i 5. listopada, Zagreb - u Ministarstvu kulture u 10 sati prisustvovala sastanku s gradonačelnikom Blaženkom Bobanom i članovima Gradske uprave Solina s temom otkupa zemljišta u zoni; u 11 sati prisustvovala zajedničkom sastanku Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskoga muzejskog vijeća, na kojemu je donesena odluka o trajnom smještaju Apoksiomena u Mali Lošinj. Ministar kulture predao je Zrinki Buljević medalju *Hrvatska kultura*.
- 12. listopada, Zagreb - 6. sjednica Hrvatskog muzejskog u Ministarstvu kulture RH: glede Komiže HMV daje potporu za adaptaciju u svrhu prezentacije
- 8. studenoga, Šibenik - sastanak Hrvatskoga muzejskog vijeća u Muzeju grada Šibenika: nužno je inventirati zbirku Grge Novaka

Sanja Ivčević

- 15. - 18. siječnja boravila u Zagrebu radi obavljanja poslova u sklopu projekta *Rimski vojni logori u Hrvatskoj - Tilurij* (odabir materijala s istraživanja 2002.-2006. g. za objavljivanje)
- 18. i 19. svibnja, boravak u Vidu kod Metkovića, na otvorenju Arheološkog muzeja Narona
- 2. srpnja boravila na terenu u Gardunu radi odabira materijala s istraživanja

Maja Bonačić Mandinić

- Radni sastanak u Arheološkome muzeju u Zagrebu u svezi s informatičkom obradom numizmatičke građe u računalnom programu NUMIZ

Damir Kliškić

- Jednotjedni boravak u Zagrebu radi postavljanja prapovijesnih predmeta u vitrine za izložbu *Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja* u Galeriji Klovićevi dvori
- Dvodnevni boravak u Zagrebu radi skidanja i pakiranja prapovijesnih predmeta iz vitrina, s izložbe *Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja* u Galeriji Klovićevi dvori

Ostalo

- Muzej je darovao Hrvatskome arheološkom društvu 8 fotografija Zorana Alajbega - dio izložbe *Pro Salona*
- Maketa Peristila transportirana u Vijećnicu grada Splita, gdje je 3. svibnja i izložena
- Branko Kirigin: priprema publikacije *Grčko-helenistička zbirka u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*
- Maja Bonačić Mandinić: priprema publikacije *Rimski carski novac u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*, II. dio
- Ante Piteša urednik je VAPD na portalu znanstvenih časopisa HRČAK (unio VAPD 99)
- S Astartom Plus, d.o.o. iz Zagreba sklopljen je ugovor o suradnji na projektu mobileGuide audiovodiča za Arheološki muzej
- Ika Prpa-Stojanac radila je na likovnom postavu izložbe *Odras Rimljanke*: sudjelovala u dogovorima i ponudama za izložbu, u pripremi za print panoa, dogovorima o montaži vitrina
- Zoran Podrug: oblikovanje i kompjutorska obrada 221 fotografije (26 skeniranih i obrađenih fotografija, 5 crteža, 6 izrađenih karata, omot za knjigu *Rimski carski novac* (hrvatska i engleska verzija), obrada crteža i fotografija s amfiteatra, 49 tabli, 1 pozivnica

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Projekti

Zrinka Buljević

- Suradnica na projektu *Rimski vojni logori u Hrvatskoj*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Branko Kirigin

- *Adrias kolpos: identitet i ekonomije Ilira i Grka na srednjodalmatinskom otočju*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH
- Rad u projektu BARCA (Chora Pharou, Interreg IIIA projekt. Kontakt s: B. Slapšak, L. Bracessi, G. van Leejen; V. Ivadić, D. Puhar, B. Simatović, Dabelić i dr., pripreme, organizacija, dopisi)
- Natječaj Europske komisije (Interreg IIIA/Pharre/Cards), posredovanjem Filozofskog fakulteta u Splitu: T.R.I.I.P. - Towards the Revitalisation of the Identity of the Island of Palagruža) (odbijeno)

Sanja Ivčević

- Suradnica u projektu *Rimski vojni logori u Hrvatskoj*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

7.3. Znanstveno usavršavanje

- 30. lipnja Matični odbor za područje humanističkih znanosti donio je odluku o izboru Branka Kirigina u zvanje znanstvenog savjetnika
- Arsen Duplančić obranio sinopsis doktorske disertacije *Pomorski Split u XVIII. stoljeću* na poslijediplomskom studiju u Zadru

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- Izložba *Odraz Rimljanke*, čije su autorice Zrinka Buljević i Sanja Ivčević, postavljena je u Staroj gradskoj vijećnici od 6. ožujka do 19. travnja
- 22. svibnja otvorena je izložba fotografija Ivana Marovića *Antejski ciklus*. Izložbu je priredila Zrinka Buljević; akademik Nenad Cambi i mr. sc. Domagoj Tončinić promovirali Vjesnik 99 posvećen Ivanu Maroviću Moru
- *Grčka keramika u Arheološkom muzeju u Splitu*, izložba postavljena u prostoru Stare gradske vijećnice od 10. studenog do 1. prosinca

- Izložba *Grčko-helenistička keramika u Arheološkom muzeju u Splitu*, postavljena u Staroj gradskoj vijećnici od 13. studenog do 5. prosinca; izložba je od 19. prosinca 2007. do 5. veljače 2008. postavljena u Zavičajnome muzeju Imotski
- 13. prosinca otvorena izložba *Split u Arheološkome muzeju u Splitu*

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

- Maja Bonačić Mandinić: *Rimski carski novac u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*, I. dio, Split, 2007.
- Maja Bonačić Mandinić: *Roman Imperial Coins displayed in the Archaeological Museum in Split*, Part I, Split, 2007.
- Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, sv. 100/07; jubilarni, dvojezični broj muzejskog časopisa; separati VAPD 99 poslani su autorima u pdf formatu

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

- Z. Buljević: vođenje grupe Jamesa R. Wisemana
- B. Kirigin: vodstvo članova Društva prijatelja Arheološkog muzeja u Ateni po AMS-u (14. svibnja) te studenata Filozofskog fakulteta u Splitu po Resniku, Sv. Marti i Trogiru (16. svibnja)
- S. Ivčević: vodstvo studenata Filozofskog fakulteta iz Zagreba, studijske grupe Povijest (dvije grupe); vodstvo sudionika 13. konferencije Europske arheološke udruge te studenata povijesti s Filozofskog fakulteta iz Zagreba
- E. Višić-Ljubić: vođenje 9 organiziranih grupa posjetitelja po lokalitetu: dr. Peter Dexter- supredsjedatelj Zajedničke komisije za oceanografiju i pomorsku meteorologiju (JCOMM); mons. J. Checchio - rektor North American Collegea s kolegama; gospodin Tim Schadla-Hall, predavač - University College London; grčki arheolozi i prijatelji Nacionalnog muzeja u Ateni; gospodin M. Vickers sa suprugom; dvije grupe sudionika

13. godišnje konferencije Europske udruge arheologa; predstavnici čileanskog konzulata; studenti Filozofskog fakulteta iz Rijeke - Odsjek povijest umjetnosti

- M. Bonačić-Mandinić: vodstvo studenata povijesti s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, izaslanstva Ministarstva kulture iz Čilea, studenata menadžmenta u kulturi iz Splita
- A. Piteša: vođenje grupe talijanskih arheologa koji su došli s Mauriziom Buorom
- B. Čargo: dr. B. Kuntić-Makvić, Helena Tomas, E. Alfirević, znanstveni novaci i studenti povijesti i arheologije - vođenje po zbirci Issa, lokalitetima i muzeju; sudionici međunarodnog skupa *Mediterranski korijeni filozofije* - vođenje po muzeju i lokalitetima Salone te po Trogiru
- Kliškić: vodstvo za prof. Olivera Dickinsona sa Sveučilišta u Durhamu, Velika Britanija, te za sudionike međunarodnoga arheološkog skupa održanog u Zadru od 19. do 23. rujna

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- Zrinka Buljević: 8. siječnja - razgovor sa Sanjom Ivković za međunarodni program HR-a o temi *Arheološki muzej, najstariji muzej u Hrvatskoj*; 6. ožujka - razgovor s Mirjanom Maroević o izložbi *Odras Rimljanke* za Radio Split; 28. ožujka - za Kanal 5 - emisija uživo, razgovor s Richardom Martinićem o Arheološkom muzeju Split; HRT 1, Kulturna baština, emisija o Naroni emitirana u lipnju (Z. B., stručna suradnica)
- Ema Višić-Ljubić: razgovor s novinarkom TV Dalmacije V. Boban u svezi s projektom obnove Spomen-sobe, koji je emitiran 9. travnja u emisiji Solinska panorama; razgovori s novinarima vezani za promociju DVD-a *Salona*, što je rezultiralo člancima *Virtualna šetnja antičkom Salonom*, Vjesnik, 2. srpnja, te *Klikanje po Salonu*, Slobodna Dalmacija, 3. srpnja; razgovor s Brankom Brekalo, novinarkom HTV-a, o svakodnevnom životu u antičkoj Salonu za emisiju *+30 u hladu*, emitiranu 17. srpnja na 1. programu HTV-a; razgovor o Salonu s novinarkom Sandrom Barčot, za emisiju *Ususret blagdanu Male Gospe*, TV Dalmacija, 7. rujna; razgovor s M. Batarelo, novinarkom Solinske kronike, u vezi s istraživanjima na Marusincu i u vezi s početkom radova na preuređenju Spomen-sobe, Solinska kronika br.159, 15. srpnja; članak *Obnova don Franine gostinjske sobe*,

Solinska kronika br. 154, god. 14., 15. srpnja, str. 14.; članak o projektu multimedijuskog DVD-a *Salona*, koji je izašao u službenom glasilu Cemex-DC-a

- Boris Čargo: dao intervju novinarki HTV-a Branki Brekalo za emisije Pola ure kulture i Županijsku panoramu u prigodi otvorenja izložbe *Grčko-helenistička keramika u Arheološkom muzeju u Splitu*; novinaru HTV-a za emisije Pola ure kulture i Županijsku panoramu dao intervju prigodom otvorenja iste izložbe u Imotskome; novinaru Hrvatskog radija Split Mladenu Vukoviću, u prigodi otvorenja iste izložbe u Splitu; sudjelovao u emisiji Moja zemlja Hrvatskog radija Glas Hrvatske, koja je emitirana 12. listopada

12.4. Promocije i prezentacije

- 28. lipnja - promocija DVD-a *Salona* autorice Eme Višić-Ljubić u Tusculumu

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

- Muzej: 4.772 posjetitelja
- Salona: 20.747 posjetitelja
- Arheološka zbirka Issa: 2.294 posjetitelja

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

- Muzej je s Ministarstvom kulture RH sklopio ugovore o korištenju sredstava, i to:
za redovitu djelatnost: 3.754.742,00 kn
za investicijski program:
  - za investicijsko održavanje i opremanje Muzeja: 1.100.000,00 kn
  - za popravak muzejskog vozila: 100.000,00 knza muzejsko-galerijsku djelatnost:
  - za arheološka istraživanja na lokalitetu Marusinac u Saloni: 40.000,00 kn
  - za arheološka istraživanja teatra u Saloni: 40.000,00 kn
  - za arheološka istraživanja amfiteatra u Saloni: 40.000,00 kn

- za arheološka istraživanja zidina Isse i helenističko-rimske arhitekture uz njih: 40.000,00 kn
- za arheološka istraživanja rimskih termi antičke Isse: 40.000,00 kn
- za nastavak sustavnih arheoloških istraživanja u špilji Turska peć iznad Zeljovića, Supetar, općina Dugi Rat (IV. kampanja): 50.000,00 kn
- za nastavak sustavnih arheoloških istraživanja u špilji Kopačina kod Donjeg Humca, otok Brač (II. kampanja): 60.000,00 kn
- za preventivnu zaštitu muzejske građe: za lasersko čišćenje kamenih spomenika iz lapidarija Muzeja: 80.000,00 kn
- za spomenike u lapidariju Arheološkog muzeja u Splitu - legende: 65.000,00 kn
- za izložbu iz fundusa Split u Arheološkome muzeju u Splitu: 30.000,00 kn
- za izložbu fotografija Ivana Marovića, muzejskog savjetnika u miru: 15.000,00 kn
- za izložbu iz fundusa grčke keramike u Arheološkome muzeju u Splitu: 35.000,00 kn
- za audiovodič kroz stalni postav Arheološkog muzeja u Splitu: 20.000,00 kn
- za tiskanje Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku, sv. 100/07: 100.000,00 kn
- za sufinanciranje Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku od Uprave za knjigu i nakladništvo: 20.000,00 kn
- za nakladništvo: za katalog *Rimski carski novac u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*, II. dio: 50.000,00 kn
- za nakladništvo: za katalog *Grčko-helenistička zbirka u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*: 50.000,00 kn
- za informatizaciju u 2007. g.: 20.000,00 kn

za program zaštite kulturnog dobra:

- za zaštitna arheološka istraživanja na postavljanju kanalizacijskog sustava na trasi Solin-Sv. Kajo uz zapadni dio amfiteatra u Solinu: 476.390,00 kn
- Solin, arheološki kompleks antičke i starohrvatske Salone: 100.000,00 kn
- Solin, zona uz rijeku Jadru - za geofizička istraživanja: 127.600,00 kn
- Palagruža, arheološki park Salamandrija: 70.000,00 kn
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH sufinanciralo je tiskanje časopisa Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, sv. 100/07: 80.624,00 kn
- Grad Solin sufinancirao je radove na arheološkom lokalitetu Salona:
  - DVD Salona: 30.000,00 kn
  - rasvjeta Manastirina južno od Tusculuma: 40.000,00 kn
  - hortikultura lokaliteta Manastirine: 10.000,00 kn

- arheološka istraživanja teatra u Saloni: 10.000,00 kn.
- Grad Split sufinancirao je izložbe:
  - *Split u Arheološkom muzeju u Splitu*: 10.000,00 kn
  - *Odras Rimljanke*: 49.909,35 kn.
- Općina Dugi Rat sufinancirala je arheološka istraživanja u špilji Turska peć: 13.000,00 kn.
- Turističko vijeće Hrvatske turističke zajednice sufinanciralo je uređenje arheološkog parka rimske terme u Visu: 10.000,00 kn.

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

Investicijsko opremanje i uređenje Muzeja

- Muzejski arhitekt Mario Čorić izradio je idejni projekt uređenja stražnjeg dvorišta, odobren od Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturnih dobara, Konzervatorskog odjela u Splitu.
- Geobiro, d.o.o. iz Splita izradio je geodetsku snimku postojećeg stanja stražnjeg dvorišta kao podlogu za projektiranje i uređenje stražnjeg dvorišta.
- Arin, d.o.o. iz Splita izradio je tehničku dokumentaciju za uređenje stražnjeg dvorišta Muzeja.
- Obavljeni su poslovi uređenja kompresorske stanice, izrađene su police za smještaj kamenih spomenika i uređene su staze u stražnjem dvorištu.
- Dana 26. travnja izlila se voda iz vodovodnih i kanalizacijskih cijevi u podrum Muzeja, te su poplavljeni hodnik i muzejski depoi. Šteta je istog dana prijavljena Croatia osiguranju, d.d., izviješćeni su Zagrebinspekt, d.o.o. radi davanja uputa o postupanju prije rada u poplavljenim prostorijama. O incidentu su obaviješteni i Nastavni zavod za javno zdravstvo te Služba za epidemiologiju radi utvrđivanja mogućih rizika za zdravlje muzejskih djelatnika. Na temelju uputa o postupanju Zagrebinspekta, d.o.o. 16. svibnja i Službe za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo 25. svibnja, očišćene su prostorije u podrumu te onečišćeni muzejski izlošci u depoima. Cian, d.o.o. dva je puta obavio dezinfekciju cijelog prostora, a MGA, d.o.o. iz Metkovića proveo je ispiranje i snimanje

temeljne kanalizacije radi rješavanja problema izlivanja fekalija te sanacije kanalizacije.

- Povjerenstvo za besplatnu dodjelu strane robe Vlade RH rješenjem od 5. lipnja dodijelilo je Muzeju motorno vozilo marke Mercedes Vaneo 1,7 CDI, godina proizvodnje 2002., oduzeto u carinskom prekršajnom postupku na području Carinarnice Osijek.
- Civilni ročnici Goran Kostić i Dino Ive obavili su 24. ožujka civilnu službu u Muzeju, a civilni ročnik Igor Kuljiš obavljao je civilnu službu od 18. lipnja do 18. listopada.
- Dana 24. travnja Općinskom je sudu u Solinu, Odjelu za zemljišne knjige, podnesen prijedlog za uknjižbu prava vlasništva za zemljište na amfiteatru, označeno kao čest. zem. 4109 Z.U. 132 i čest. zem. 4110 Z.U. 876, sve K.O. Solin.
- Speleološko društvo Špiljar u siječnju je obavilo skidanje borova prelca s 9 stabala u prednjem i stražnjem muzejskom vrtu te čišćenje krovišta i pripadajućih oluka te u veljači uklonilo osušena stabla iz stražnjeg vrta.
- Grad Split, Odsjek za ceste, odobrio je signalizaciju pred Muzejom i postavljanje stupića i lanca radi osiguranja parkirnog mjesta za muzejsko vozilo.
- Zagrebinspekt, d.o.o. za kontrolu i inženjering izradio je elaborat o procjeni opasnosti, te napisao izvješće o ispitivanju i mjerenju radnog okoliša u restauratorskoj radionici Arheološkog muzeja Split; svi su djelatnici osposobljeni za rad na siguran način, sukladno programu osposobljavanja radnika za rad na siguran način u AMS-u.
- Ivica Marović i Jozo Šakić stručno su osposobljeni za pružanje prve pomoći.

Salona - održavanje lokaliteta

- Lokaliteti Manastirine, Marusinac, Amfiteatar, Kapljuč, "16 sarkofaga", Episkopalni centar, Terme, Pet mostova, Ilinac, gradski bedemi, Teatar i Forum, kao i zgrada Tusculum redovito su čišćeni i održavani:
  - hortikultura; košenje trave, zalijevanje, sadnja novih sadnica, podrezivanje ograde i granja
  - napravljena staza za invalide, postavljena podna rasvjeta u vrtu Tusculuma, uređeno parkiralište i okolne površine s prilaznim putom do Manastirina, uređena šetnica od Tusculuma do Episkopalnog centra
  - popravak i bojenje ogradnih stupića, skupljanje smeća i krutog otpada, postavljanje novih klupa i kanti za otpad

Salona - razno

- Splitsko-makarska nadbiskupija organizirala je križne putove za mlade (10. ožujka) i za župljane solinskog Dekanata (25. ožujka)
- 18. srpnja - sastanak u Dalmacijacement - Cemexu; predano je 50 DVD-ova prema ugovoru o sponzorstvu
- 29. srpnja - priprema i organiziranje obilježavanja 73. godišnjice smrti don Frane Bulića
- 22. kolovoza - posjet Saloni izaslanstva grada Cotignaca, prijatelja grada Solina
- 23. i 24. kolovoza - vjeroučitelji iz cijele Hrvatske posjetili su Salonu u sklopu svoje Ljetne škole.
- 25. kolovoza - na Marusincu je održana misa za sv. Anastazija.
- 13. rujna - prezentacija LED rasvjete u organizaciji tvrtke Philips u vrtu Tusculuma
- 18. i 23. rujna - posjet dviju grupa sudionika 13. godišnje konferencije Europske udruge arheologa

Spomen-soba don Frane Bulića

- Suradnja s Vjekoslavom Žižić, tadašnjom predsjednicom Lions Cluba Salona, u svezi s organizacijom dobrotvornog Lions bala radi prikupljanja sredstava za obnovu oslika u Spomen-sobi don Frane Bulića. Bal je održan 26. svibnja u hotelu Le Meridien Lav.
- Suradnja s arhitektom Ivom Vojnovićem u svezi s izradom idejnog projekta preuređenja Spomen-sobe
- Suradnja s B. Matulićem i T. Borovcem u svezi s obnovom zidnih i stropnih oslika u Spomen-sobi
- 24. listopada - potpisivanje ugovora između Arheološkog muzeja Split i Lions Cluba Salona o donaciji sredstava za uređenje Spomen-sobe
- 7. prosinca - s Pisa Tradeom, d.o.o. Solin sklopljen ugovor o izvođenju radova u memorijalnoj sobi don Frane Bulića
- 11. prosinca - Konzervatorski odjel u Splitu izdao je rješenje kojim je odobrio provođenje građevinsko-obrtničkih radova u Spomen-sobi don Frane Bulića te obavljanje sondažnih istraživanja na zidovima i stropovima u unutrašnjosti Bulićeve spomen-sobe, u prizemlju zgrade Tusculum u Solinu
- 12. prosinca - s Ivom Vojnovićem, dipl. ing. arh. sklopljen ugovor o stručnom nadzoru
- 17. prosinca - započeli građevinsko-obrtnički radovi u Spomen-sobi